

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Kateřina Rudyková

*Charitativní služba a spiritualita sv. Ludvíky de Marillac – inspirace
pro soudobou sociální práci*

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf
2021

Prohlašuji, že jsem svou práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Mé poděkování patří ThLic. Michalu Umlafovi, za odborné vedení, rady, ochotu a čas, které mi v průběhu psaní bakalářské práce poskytl.

Poděkovat bych chtěla také své rodině za podporu a Dcerám křesťanské lásky za poskytnutí zdrojů.

Obsah

Obsah	4
Úvod	6
1 Život sv. Ludvíky de Marillac	9
1.1 Vymezení historicko-společenské situace ve Francii	9
1.2 Duchovní proudy ve Francii za života sv. Ludvíky	11
1.3 Dětství a mládí svaté Ludvíky s ohledem na obtíže, které ji provázely	13
1.4 Ludvíka jako manželka a matka	15
1.5 Krizová období v životě sv. Ludvíky	16
1.6 Vincenc de Paul – duchovní vůdce, věrný přítel a pomocník sv. Ludvíky	18
2 Spiritualita sv. Ludvíky de Marillac	22
2.1 Hledání Boží vůle	23
2.2 Kontemplace a modlitba	24
2.3 Role Eucharistie a Matky Boží	25
2.4 Vincentská spiritualita – neoddělitelná součást spirituality sv. Ludvíky	26
2.5 Vtělení a služba	28
3 Charitativní služba sv. Ludvíky de Marillac	31
3.1 Společnost Dcer křesťanské lásky	31
3.2 Počátky Společnosti Dcer křesťanské lásky	32
3.3 Ludvíka v roli vedoucí	33
3.4 Hodnoty a spiritualita Společnosti	35
3.5 Významné cílové skupiny charitativního působení Ludvíky a jejích Dcer	38
3.5.1 Chudí jakožto klíčová cílová skupina tehdejší doby	38
3.5.2 Děti	40
3.5.3 Vězni a galejníci	41
3.5.4 Duševně a tělesně nemocní	42
3.6 Inspirace pro soudobou sociální práci	43

3.7 Závěr života, poslední odevzdání se Bohu	48
Závěr	49
Přehled zkratek	53
Bibliografický seznam	54

Úvod

Má bakalářská práce se zabývá tématem Charitativní služba a spiritualita sv. Ludvíky de Marillac – inspirace pro soudobou sociální práci. Postava svaté Ludvíky de Marillac bohužel není příliš známá. Život neměla jednoduchý, ale dokázala se darovat těm nejchudším, vést komunitu, a také žít život v plné odevzdanosti Bohu (Charpy, 1999, s. 3). Tento fakt je pro mě i určitou motivací při psaní. Ludvíka dokonale odpovídá na text Písma ohledně přikázání:

„První je toto: ‚Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!‘ Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe!‘ Většího přikázání nad tato dvě není.“ (Mk 12, 29-31).

Tuto základní povinnost každého křesťana dokázala Ludvíka během svého života plnit. Nejen proto by bylo dobré, aby se dostala do povědomí jak věřících, tak i všech ostatních lidí, a zvláště pak sociálních pracovníků, kteří od ní mohou čerpat inspiraci. Já osobně velmi ráda životopisy svatých čtu, jsou pro mě povzbuzením. Psaní mi tedy bylo velkým obohacením. Ludvíka ve mně zanechala doživotně určitou stopu, ukázala mi nový a prohloubený pohled na klienty, a též na chápání sociální práce. Mou motivací při psaní byl i fakt, že má křesťní patronka Kateřina Labouré byla též Dcerou křesťanské lásky.

Cílem mé práce je zjistit, jak a v čem se Ludvíčina spiritualita propojila s charitativní péčí o potřebné. V čem ji inspirovala pro službu druhým. Jaké inspirativní podněty pro sociální práci její spiritualita přinesla. V čem může být tato světice inspirací pro soudobou sociální práci. V sociální práci je spiritualita velmi důležitou oblastí, a to nejen při spolupráci s klienty a při zjišťování a uspokojování také jejich duchovních potřeb. Ludvíka pochopila, že se jedná o nedílnou součást celkového pohledu na člověka. Obor sociální práce může neustále čerpat inspirativní podněty, ať už ze spirituality, nebo z různých oborů a teorií, a tím se rozvíjet. Proto se zaměřím především na její spiritualitu a charitativní činnost, jelikož souvisí s cílem mé práce a jsou tedy stěžejními oblastmi. Práce vyplývá z analýzy literatury a zdrojů a je zpracovaná jako kompilace. Při psaní jsem vytahovala z knih informace důležité pro naplnění mého cíle a skládala je logicky dohromady tak, aby na sebe poznatky plynule navazovaly. Stěžejní informace jsem pak dohledávala v knize *Correspondencia y escritos*, španělském překladu kompletní sbírky Ludvíčiných dopisů a jejich dalších textů. Z nich jsem se pak snažila dokazovat svá tvrzení, jelikož v nich promlouvá světice samotná, a jedná se tedy o důležitý pramen, umožňující poznání její osobnosti a spirituality.

Výše zmíněná autorka Charpy (1999, s. 4) ve svém díle uvádí, že nemáme mnoho zdrojů o sv. Ludvíce, nicméně i přes jejich nízký počet vedou k poznání a nalezení spirituality této svaté, jejích mystických zážitků a pedagogiky, přičemž její styl je opravdu pestrý a zavádí nás na hlubinu jejích modliteb, idejí a teologické vzdělanosti. Autorka uvádí, že se nám zachovalo osm set dopisů, které byly určeny několika lidem. Z těchto osmi set bylo čtyři sta určených přímo Dcerám křesťanské lásky. Autorka přiznává, že Ludvíka respektovala jejich vesnický původ, což znamenalo, že Dcery nebyly příliš vzdělané, a tak se snažila psát jim jednoduchou řečí, aby pro ně byl text srozumitelný. Pomáhala jim, aby se s opravdovostí staly služebnice chudých. V praxi to také znamenalo pomoc při hledání těch správných postojů a jednání. Dalších dvě stě dopisů poslala Vincencovi de Paul. Jemu se svěřuje se svými těžkostmi, ale také s ním hovoří o dobrých věcech, o hledání ve víře a o své mystice. Sto dopisů pak bylo adresovaných Abbému de Vaux G. Lasnierovi.¹

Při psaní jsem čerpala také z časopisu *Vincentiana*. Většinu zahraničních děl budu překládat ze španělského jazyka. Pár zdrojů o sv. Ludvíce je i v českém jazyce, o něco více pak ve slovenském. Společnost Dcer křesťanské lásky mi též poskytla několik děl, která nejsou veřejnosti běžně dostupná. Jedná se především o časopis *Ozveny Spoločnosti* a dokumenty *Formačné komisie Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul*. Celou práci mě provázel autor Poláček, který sepsal životopisnou črtu této světice. Také autorka Charpy mi byla velkou inspirací a její díla důležitými zdroji mé práce. V neposlední řadě nesmím opomenout bakalářskou a navazující diplomovou práci paní Hůlové Majerčíkové z Univerzity Karlovy, která se problematikou této světice a její spiritualitou zabývala. Na Univerzitě Palackého v Olomouci v roce 2012 zase zkoumala křesťanskou a sociální činnost sv. Ludvíky paní Pagáčová. Všechny tyto tři práce mi byly velkou inspirací a motivací. Díky nim jsem věděla, po jaké literatuře se dívat.

Struktura práce je následující: Začíná úvodní částí, ve které představuji problematiku, kterou se budu zabývat, a naznačuji důležitost tématu pro obor sociální práce. Konkrétně popisuji téma své práce, a uvádím metodologii a osobní motivaci pro napsání bakalářské práce a charakterizuji literaturu, se kterou jsem během psaní pracovala. Práce se dělí na tři části. Tou první jsou vybrané životní momenty sv. Ludvíky. Jedná se o velmi důležitou oblast, kterou je nutné pro splnění cíle znát, a ze které též během plnění cílů vycházím. Snažím se nalézt v jejím životě důležité momenty, které jsou stěžejními pro naplnění cílů. Nezapomněla jsem ale taktéž napsat několik slov o historii Francie a o duchovních proudech tehdejší doby, aby bylo jasné,

---

¹ Zprostředkoval duchovní podporu komunitě, byl to také angerský generální vikář (Charpy, 1999, s. 4).

v jaké době světice žila, a jaké vlivy na ni působily. Pak přichází na řadu spolupráce se sv. Vincencem de Paul, na kterého během popisu nesmím zapomenout. Dle Charpy (1999, s. 4) jí poskytoval duchovní vedení, takže Ludvíka v něm mohla mít oporu, příklad správného života, a také ji mohl pomáhat s adekvátním nasměrováním její životní poutě na cestě víry, směrem k Bohu. Zaměřuji se na jeho spolupráci a vliv na spiritualitu a charitativní činnost této světice. Jedná se o velmi inspirativní a vlivnou osobu, takže je třeba o něm pár informací zmínit. Druhá kapitola tvoří důležitý popis její spirituality. Ta se opět prolínala s vincentskou spiritualitou. Vzhledem k mému cíli je to stěžejní část mé práce, abych mohla popsat v čem se její spiritualita propojila s charitativní péčí o potřebné, a také, v čem jí byla inspirací pro službu druhým, a jaké inspirativní podněty její spiritualita pro sociální práci přinesla. S tím souvisí i důležitost poslední kapitoly věnované charitativní službě této světice. Zde dochází řada na Společnost Dcer křesťanské lásky, na popis jejich hodnot a spirituality, též na představení Ludvíky v roli vedoucí a formátorky, a také na jednotlivé cílové skupiny v rámci vymezení sociální práce, kterým Ludvíka obětovala svůj čas, modlitby a práci. Poslední oblastí mé práce je pak samotná inspirace, a to jak v rámci popisu stanovených cílů, tak i různých souvislostí, nových poznatků a inspirací, a hlavně propojení života této světice se světem sociální práce. Zde vytyčuji čtyři důležité oblasti inspirace pro soudobou sociální práci a jejich propojení s dnešními poznatky na základě potřebné literatury. V závěrečné části pak uvádím celkové shrnutí, naplnění stanovených cílů a celkové zakončení.

1 Život sv. Ludvíky de Marillac

1.1 Vymezení historicko-společenské situace ve Francii

V této kapitole se budu věnovat historii Francie, a to v období, ve kterém Ludvíka žila. Popíšu především krále vládnoucí během jejích let. Důležitost historie je v tom, že nám zobrazuje pozadí, ve kterém se světica vyskytovala. Může být alespoň drobným nastíněním toho, co lidé v tehdejší Francii zažívali, jaká společenská, ekonomická, náboženská, případně sociální situace v dané zemi vládla. Proto se v této části budu věnovat historii, byť jen velmi okrajově. Dále se pak také zmíním o náboženských proudech, které Francií procházely. Vzhledem k tomu, že mám cíl propojený se spiritualitou této světica, je nutné vědět, čím mohla být, nebo čím přímo byla ovlivněna.

V historii Francie nelze opomenout proslulého kardinála Richelieua a jeho následníka kardinála Mazarina. Ludvíka též prožila svůj život za vlády dvou francouzských králů, regentky Marie Medicejské a Anny Rakouské. Konkrétně tedy přichází na svět za vlády Jindřicha IV. Světica nežila jen v klidném období, ale byla Francouzkou právě také v době občanské nespokojenosti a následných frond, které vyústily ve zhoršenou sociální situaci se strašlivými důsledky (Poláček, 1992, s. 21-24).

Jindřich IV., budoucí francouzský král, byl hugenot, což se nelíbilo radikálním katolíkům. Doprovázely je velké obavy z nového panovníka, což bylo důvodem vzniku Ligy, která toužila mít věci pod svou kontrolou. Bartolomějská noc, která se odehrála v roce 1572 a během které přišlo o život spoustu francouzských hugenotů, představovala ohavnost rozepře mezi náboženstvími. Právě Kateřina Medicejská měla, co dočínění s touto nocí plnou vražd. Jenže Jindřich III. nemá potomky, a tak dle zákona je správným nástupcem právě zastánce protestantismu, Jindřich IV. Ten nakonec přeci jen konvertoval ke katolické víře, a to v roce 1593, který je pak též rokem rozpadu Ligy. V roce 1598 dochází však k vydání ediktu nantského, který byl řešením náboženských sporů a taktéž jejich ukončením. Autor také zdůrazňuje, že víra byla pro mnohé stejně pouhou záminkou. Na konci svého života byl král znenadání zavražděn (Ferro, 2006, s. 99-112).

Jindřich se roku 1600 oženil s Marií Medicejskou, kterou pověřil regentstvím. Jejich potomkem bude další rok syn Ludvík XIII., budoucí francouzský panovník. Jindřich byl vladař se snahou o jednotu a obnovu své země. Dokonce je považován ve své rodné zemi za hrdinu. Jeho cílem bylo vrátit Francii ztracené sebevědomí a pořádek. Ne nadarmo se o tomto období

hovoří jako o zlatém věku Francie, protože po dobu deseti let zavládl v zemi mír. Zvláště soukromníci to totiž po roce 1600 neměli vůbec jednoduché. Často je provázely finanční potíže, což bylo způsobeno náboženskými boji a boji s Itálií, takže obnova byla opravdu nutná (Maurois, 1994, s. 139-147). Hertling (1983, s. 267) dodává, že Jindřich sice nežil svou víru příkladným životem, ale na druhou stranu byl věrný katolické víře, a tak pozitivní období začalo právě i pro katolickou církev. Francie se stala katolickou mocností.

Marie Medicejská se po smrti manžela ujímá regentství, ale příliš důvěry do kardinála Richelieua nevrhává. Chtěla ho dokonce zbavit jeho postavení na královském dvoře. Na jeho místo měl nastoupit Michal de Marillac. Byl proti boji s katolickými zeměmi. Věci se ale zkomplikovaly. Král Ludvík XIII. vyjadřuje svůj nesouhlas s matkou a předvolává oba kandidáty na zámek do Versailles. Rozhodne se zcela opačně než jeho matka. Michala de Marillac nechá popravit a Richelieua ponechává ve správě. Dokonce se to tak vyhrlo, že královna musela opustit místo a odejít pryč, jelikož podlehla nepřízni svého syna. Celá tato aféra pak nese název „Den oklamaných“. Richelieu ale byl trnem v oku náboženské straně, jejímiž přívrženci byli například výše zmíněný Marillac, Bérulle, nebo Jansenius. Tato strana byla v opozici vůči státu. Kardinálovi šlo však především o společné dobro a o stanovení takového zákona, který bude nad všemi ostatními zákony (Ferro, 2006, s. 113-117).

Vzpouře drásající Francii, nazývané frondy, v čele s Paulem Gondim, pozdějším kardinálem de Retz, brojily proti kardinálovi Mazarinovi.² Frondy proběhly ve dvou vlnách. Tou první byla fronda parlamentní (1648-1649). Ta započala po zatknutí hodnostáře Broussela. Tou druhou byla fronda princů (1649-1653). Královské rodině nezbývalo nic jiného než opustit Paříž. Zašlo to tak daleko, že Pařížané vpadli do paláce. Mazarin byl ale nakonec pro Francii velmi přínosný, dokončil dílo svého předchůdce Richelieua a dožil se roku 1661. Ludvík XIV. nakonec dospěl stejně k závěru, že žádného kardinála do své Rady již nechce, a sám si bude vlastním ministrem. Jeho chotí se stala Marie Terezie (Maurois, 1994, s. 170-175). Ludvík XIV. usedl na trůn roku 1661 ve svých 22 letech. Po svém boku zanechal jen služebníky kardinála. Ti měli dovoleno vyjadřovat své úsudky, ale tím to také končilo. Král byl samostatný ve svém panování. Nebyl příliš nakloněný náboženské svobodě, o čemž vypovídá odstranění ediktu nantského roku 1685. Svými činy však navazuje na kardinála Richelieua a Mazarina (Ferro, 2006, s. 107, 122).

Pod jeho vládou, přibližně v roce 1665 byla Francie země plná síly, bez zjevných nepřátel. Měla také stálé vojsko, které odpovídalo moderní zemi, a jen tak někdo Francii nemohl čelit.

---

² Před Ludvíkem XIV. půsila ve vládě jako regentka jeho matka Anna Rakouská, která po svém boku měla kardinála Mazarina-prvního ministra, kterého si vybrala (Maurois, 1994, s. 168).

Francouzský lid si zamilovat způsob vlády tohoto panovníka, ač stál v čele země sám. Země mohla opět vzkvétat. Netrápily ji již žádné nepokoje, války, frondy. Francie z vnějšku působila jako prestižní země. Král rozhodl také o přemístění královského dvora na zámek ve Versailles a opustil tak původní místo v Paříži. Vzal s sebou francouzskou vysokou šlechtu. Panovník sice nastolil v zemi absolutismus, ale nikdy nedovolil, aby se dostal za hranice až k tyranii (Maurois, 1994, s. 175-180). Poláček (1992, s. 24) dodává, že Ludvíka se ale bohužel tohoto rozkvětu své rodné země nedožila. Umírá roku 1660, kdy s odstupem času lze říct, že přispěla nemalým podílem k šíření Božího království, již tady na zemi.

1.2 Duchovní proudy ve Francii za života sv. Ludvíky

Za života budoucí svaté proudily do Francie tři duchovní směry, které vycházely ze světců – Ignáce z Loyoly, Františka Saleského a Terezie z Avily. Tyto proudy pak měly vliv na její spiritualitu a duchovní růst (Poláček, 1992, s. 115-121). V tomto období také dochází k rozšíření řádu kapucínů a k obnovení žebravých řádů. Katolická reforma nalézala velkou pomoc hlavně ve španělském mysticismu, jehož hlavními reprezentanty jsou sv. Jan od Kříže a již výše zmíněná Terezie z Avily. Řád jezuitů spolu se sv. Ignácem z Loyoly taktéž přispěl k zápalu pro obnovu (Ferro, 2006, s. 95).

Nejdříve se zaměřím na světce Ignáce z Loyoly, pro kterého je typická snaha o nalézání poslání, jež mu bylo dané od Boha (Ferro, 2006, s. 95). Tento ambiciózní svatý se nebál využít všechny možnosti k dosažení cíle, ze kterého nespouštěl svůj pohled. Účel, k němuž má naše lidské bytí směřovat je právě sláva Boha. Taktéž měl pevnou vůli, která nepovolovala neposlušnost a vybočení ze směru. Nebál se obětovat sebe sama. Služba Nejvyššímu u něj stála v popředí, stejně jako heroické skutky. Ignác usiloval nejen o záchranu vlastní duše, nýbrž o záchranu duší ostatních lidí (Kadlec, 1993, s. 344). Altrichter (2013, s. 117) dodává, že to byl též velký mystik, jehož prioritou byla služba a totální odevzdanost Bohu. Právě tato bezmezná odevzdanost a služba bližním zanechala v Ludvíce velkou stopu. Ačkoliv neměla nejlepší zdravotní stav, přesto dvacet let sloužila chudým, to je velké svědectví její lásky (Poláček, 1992, s. 128-129). Při počátcích své aktivity se snažila nalézt cestu k Hospodinu prostřednictvím služby chudým. Po nějaké době se Mu však odevzdala tak, aby jen pro Něj byla služebnicí chudobným. Ludvíka také z části proměnila své hodnoty tak, že Boží sláva a duchovní obnova církve u ní zaujímaly první místa (Poláček, 1992, s. 125).

Dalším vlivným svatým tehdejší Francie se stal František Saleský, který přinesl nový prototyp spirituality. Byl nadšeným zastáncem katolického vyznání, které se vyhraňovalo vůči tehdejšímu kalvinismu. Spojujícím bodem mezi moderní dobou a renesancí je jeho tvorba. Měl také jedinečný postoj ke spirituálnímu životu. Právě konání dobrých skutků vede lidi na jedinečnou cestu k Nejvyššímu. Dokonalost každého křesťana není výsledkem nějakého speciálního cvičení, ale zakládá se na lásce k ostatním lidem a ke Všemohoucímu (Altrichter, 2013, s. 125-126). Poláček (1992, s. 119) doplňuje, že byl hlavním vzorem jejího duchovního života. Spatřoval hlavní metu lidského života ve snaze dosáhnout Nebeského království a nejvyšší úděl lásky v celé odevzdanosti Bohu při plnění Jeho vůle.

Významnou osobností právě zmiňovaného španělského mysticismu, která byla inspirací i pro sv. Františka Saleského je známá Terezie z Avily. Důležitým bodem její spirituality je poslušnost, jakožto cesta do Božího Království. V poslušnosti se totiž přenechává vedení zcela Bohu. Základem je též nelpění na svých vlastních plánech. Spolupracovala také se sv. Janem od Kříže, jejichž společným cenným dílem španělské spirituality je nový styl spirituální nauky. Za nejvyšší metu považoval Boha, ke kterému člověk dojde prostřednictvím duchovní a tělesné očisty (Altrichter, 2013, s. 120-123). Ludvíka četla díla Petra de Berulle, což byl duchovní vůdce, díky kterému přišel do Francie vliv sv. Terezie z Avily. Prostřednictvím její spirituality získala Ludvíka zkušenost rozjímání Trojjediného Boha, které pak hrálo v jejím duchovním životě důležitou roli. Ludvíka dosáhla během svého života také mystického spojení s Bohem, kdy její srdce a duše, a všechny schopnosti se soustřeďují na svého Stvořitele (Poláček, 1992, s. 117-125).

Další proud, který začal do Francie pronikat byl jansenismus.³ Zastánci neměli v úmyslu opustit katolickou církev. Mysleli však na její obnovu. Jejich hlavní duchovní vedoucí byl Anton Arnault, který roku 1643 vydal knihu O častém sv. přijímání. V této knize kladl velké podmínky pro přijetí Krista v Eucharistii. Jansenisté tedy považovali za nejlepší nechodit k této svátosti vůbec. Lidé v tomto hnutí nebyli nakloněni jezuitům, a tak vstupovali především jako jejich protivníci. Vincenc de Paul tušil, že se jejich učení neobejde bez ohrožujících následků. Neváhal proto zasáhnout a naléhal na 88 biskupů, kteří nakonec zaslali stížnost tehdejšímu papežovi Inocentovi X., který jejich pět věroučných tvrzení roku 1653 zavrhl (Hertling, 1983, s. 271-272).

---

³ Biskup z Ypres (vlastním jménem Kornelius Jansen) zemřel v roce 1638 a zanechal pojednání o teologii sv. Augustína. V tomto díle se ale odvrátil od učení katolické církve a dal se na stranu kalvinistů. Kladl důraz na to, že Hospodinově milosti se nelze stavět na odpor, a také, že dědičný hřích pronikl do lidské přirozenosti a tím ji naprosto poškodil. V roce 1642 bylo jeho učení odsouzeno Urbanem VIII. (Hertling, 1983, s. 271).

V neposlední řadě je třeba zmínit také kalvinismus⁴, se kterým se Francie za života svěťice potýkala také. Je známo, že právě obyvatelé Francie patřili k nejhojnějšímu počtu zastánců kalvinismu. Již před kalvinismem začal být ve Francii rozšířený protestantismus, na jehož stranu se přidala zhruba desetina Francouzů. V průběhu roku 1559 a 1591 bylo do Francie na misie posláno Kalvínem několik kazatelů. Představitelé vzniklých náboženských komunit (bylo jich 72) byli voleni během první synody, která se konala v Paříži. Kalvín ale našel ve Francii i své odpůrce, byla jím například Teologická fakulta v Paříži, která projevila svůj odpor spálením jeho díla s názvem *Institutio*. Vyznavači katolické víry neměli čist zapovězený seznam knih, který byl tehdy sepsán (Ferro, 2006, s. 93-95). Ve Francii mezi lety 1562 a 1588 byly pak silné nepokoje spojené s kalvinismem, které se nazývají hugenotské⁵ války. Celkem jich bylo osm (Herling, 1983, s. 266).

Právě Tridentský koncil měl větší význam než jen válku proti protestantským bludům. Byl vrcholem úsilí papeže o znovu převzetí vlády nad vedením církve a formulování víry katolíků. V centru pozornosti koncilu, který se konal v letech 1545 a 1563, kdy byl patrný rozkvět vědy a humanismu, stojí vztah mezi člověkem a Bohem (Ferro, 2006, s. 95).

1.3 Dětství a mládí svaté Ludvíky s ohledem na obtíže, které ji provázely

V této části popíšu ve stručnosti život této svaté, její radostné a bolestné chvíle dětství a mládí, které měly zásadní vliv na její budoucí život, dále také život v manželství a období krize. Tyto životní etapy jsou důležitými informacemi pro poznání života této svěťice jako celku a následným naplněním mých cílů.

Přišla na svět 12. srpna roku 1591, místo však není přesně známé. Neví se, kdo byl Ludvíčinou matkou. Neměla tedy možnost poznat svou matku, ani pravou rodinnou atmosféru (Charpy, 1988, s. 1). Byla nemanželského původu. Její otec se jmenoval Ludvík, a protože se jednalo o čestného muže, přiznal se k tomuto dítěti. Snažil se pečovat o svou dceru po finanční stránce, občas se s ní i setkal. Problém byl především v tom, že tehdejší přísné společenské normy nedovolovaly, aby se nemanželské dítě zdržovalo v rodině svého šlechtického otce. Ač on by ji měl velmi rád po svém boku. Malá Ludvíka tak prožívá své dětství v chudé rodině, která za její péči dostává zapláceno. Zde je možné nalézt místo původu Ludvíčiny nejistoty,

---

⁴ Kalvinismus lze považovat za opravdovou teologii, jejímž zakladatelem je Jan Kalvín, původem Francouz. V roce 1536 vyšla jeho dogmatika, ve které hlásal předurčenost člověka buď k zavržení, nebo ke spáse. Tato předurčenost je dle něj nezměnitelná (Herling, 1983, s. 228).

⁵ Zastánci kalvinismu se ve Francii nazývali hugenoti (Herling, 1983, s. 266).

kdy si sama klade otázku, kdo je tedy její matkou. Někteří životopisci však soudí, že Ludvíka se svou matkou dokonce žila a znala ji (Poláček, 1992, s. 27-28).

Ludvíce se ve velmi mladém věku dostane kvalitního vzdělání v Klášteře dominikánek v Poissy, které je zdrojem jak radosti a obohacení, tak také původem nových trápení. Zde Ludvíka našla příbuznou svého otce. Byla nositelkou stejného jména jako budoucí světice. Ta tak mohla zažívat pomoc blízké osoby. Prostřednictvím duchovního vzdělání, které ji klášter nabízel se naučila milovat Ježíše, poznávat ho a hovořit s ním díky modlitbě, a taktéž být jeho služebnicí v chudých. Obdržela také od dominikánek edukaci v humanitním směru. Nechybí ani základní poznatky v psaní, čtení a ve studiu latiny. Rozvíjet se také začíná v umělecké sféře, inklinuje také k hudebním a malířským dovednostem (Charpy, 1988, s. 2-3). Tento klášter byl považován ve Francii za jeden z nejkvalitnějších té doby. Díky němu mohla Ludvíka obdržet důkladnou formaci, což vytvořilo dobrou bázi pro její duchovní život. Získala znalosti důležité pro spiritualitu, a to schopnost milovat a modlit se. Žila v prostředí řeholnic, které se tak pro ni stalo naprosto přirozené během jejích dětských a dospívajících let. Rozpravy o křesťanském životě, a o životech světců, dále také četba, to bylo součástí jejího dosavadního života v klášteře. Mohla tak čerpat inspirace v dominikánské duchovní rodině a nalézt zde své ideály (Formačná komisia, 2012, s. 2). Poláček (1992, s. 30) dodává, že ve škole ale panoval přísný rozvrh. Denní režim se skládal z modlitby, práce a zakládal se na chudobě. Ve volném čase se zabývala čtením knih, filozofií, latinou, dostávalo se jí také správného křesťanského vzdělání a morálky. Ludvíka tak dosáhla určitých teologických poznatků. Občas ji mohla potěšit také návštěva otce.

Když bylo Ludvíce třináct let, život ji přinesl nová trápení v podobě smrti jejího otce. Ludvíka tak zažívá opuštěnost a samotu. Životem prochází sama. Toto utrpení ji však nezastavilo na cestě ke svatosti (Charpy, 1988, s. 2). Ludvíka přerušila svá studia a už se více v Poissy nevyskytovala. Její život se začal ubírat jiným směrem. Přestěhovala se zpět do Paříže, kde se jí za drobný poplatek ujala chudá slečna. Někteří její životopisci berou v potaz možnost, že to byla její matka. Ludvíka vždy prokazovala píli při plnění svých povinností. Potvrdil se zde její důvtip i smysl pro praktické věci, kdy například našla způsob, jak zlepšit finanční situaci své „nové rodiny“ (Poláček, 1992, s. 32-33). V tomto penzionu se Ludvíka poprvé skutečně setká s chudobou. Životní styl, kterému byla zvyklá v klášteře se teď kompletně proměňuje. Místo teologických znalostí se jí dostává poznatků v praktických věcech, jako je například vaření, šití, domácí práce (Charpy, 1988, s. 3). Prožila zde 10 let svého života, tudíž období svého mládí. I nadále se ale věnovala četbě literárních děl. Bylo jí uděleno povolení církve k četbě Bible. Navíc se zabývala knihou biskupa Františka Saleského s názvem Návod k nábožnému životu. Toto dílo se věnovalo prohloubení života křesťana, které se stalo jejím

oblíbeným. Ludvíka tak obdržela efektivní metodu kontempace. I přesto pro ni rozjímání nebylo komplikované a autor se tak pro ni stal záchytným bodem, a to jak díky svému dílu, tak také svým kázáním. Rodina de Marillac se o ni i nadále příliš nezajímala. Občas o ni projevil zájem strýc Michal, který ji bral na pár dní do ženského kláštera Dcer Umučení. Zde se v Ludvíce začínala formovat touha po životě zcela zasvěceném Bohu. Protože učinila svůj soukromý slib vstoupit do řehole, vedlo toto nenaplnění ke smrtelné úzkosti, ač tento slib platný nebyl (Poláček, 1992, s. 33-39). Charpy (1988, s. 4) zmiňuje, že se jí zatím bohužel nedostávalo naplnění tohoto přání, ba dokonce jí to bylo pro její nejisté zdraví zamítnuto. Normy kláštera byly pro tuto světici příliš striktní. Život u kapucínek tedy nebyl její životní cestou, kterou pro ni měl Bůh připravenou.

1.4 Ludvíka jako manželka a matka

Ludvíka si zvolila cestu manželství spíše proto, aby našla určitou stabilitu. Navíc jí bylo známo, že nemůže splnit svou touhu po životě oddaném zcela Bohu (Gobillon, 1991, s. 3). V době, kdy žila, neexistovala svobodná volba manžela, či manželky. Životní partnery vybírali dětem rodiče. Volba manžela padla na Antona Le Gras. Jednalo se o muže, který byl zaměstnán jako úředník na dvoře královny Marie Medici (Charpy, 1988, s. 5). Poláček (1992, s. 39-40) dodává, že byl sice chatrnějšího zdraví, vznětlivý, ale na druhou stranu byl taktéž pilný a k životu v duchu víry měl také sklony. Ludvíka k sňatku svolila, i přesto, že už nebyla oslovována jako paní, nýbrž jen jako slečna (mademoiselle), kvůli nižšímu původu svého manžela. Ludvíka zvolila cestu poslušnosti a upustila od svých idejí po životě v řeholi. Neměla příliš na výběr, než vstoupit do svátosti manželské a založit rodinu, i když se s touto cestou plně neztotožňovala.

Svatba se konala 5. února 1613. Svátost manželství uzavřeli v kostele sv. Gervásia v Paříži. Ludvíka konečně prožívala radost a stabilitu domova. Se svým manželem se společně modlí a rozjímá nad Písmem svatým.⁶ Věnuje se také chudým, které během svého volného času chodí navštěvovat (Charpy, 1988, s. 5-6). Ludvíka je pečlivá v plnění svých povinností, a to jak vůči svému manželovi, tak vůči Bohu a chudým. Těm pak poskytovala péči v podobě léků, vývarů, přípravou lůžek. Taktéž se starala o jejich duchovní oblast. Zřizovala pro ně přijetí svátostí, poučovala je a pohřbívala mrtvé. Pozornost věnovala také jejich psychickému zdraví, dodávala

---

⁶ Také během této nové etapy, cesty v manželství u ní rozvoj kvalitního lidského formování nestagnuje, ale právě naopak se rozvíjí (Formačná komisia, 2012, s. 3).

jim útěchu. Snažila se nedbat na marnosti a falešné radosti života (Gobillon, 1991, s. 4-6). Poláček (1992, s. 51) dodává, že už před krizí v ní probíhala určitá změna. Ludvíka přestala lpět na vlastní osobě a obrátila pozornost k chudým, nešťastným, trpícím a slabým. Podávala jim pomocnou ruku a těšila je. Naplňovala všechny skutky křesťanského milosrdenství. Její neduhy pak finálně vyřeší až služba chudým. Bude vedena Duchem svatým k duchovní svobodě.

Díky sňatku už Ludvíka nemusela více poslouchat předsudky tehdejší společnosti, protože s novým příjmením si nikdo nevšimne jejího nemanželského původu. Manželé netrpěli finanční nouzí a budoucí světice tak mohla konečně žít ve stabilním domově. Bohužel, Ludvíku ale po svatbě začaly svírat úzkosti, nespokojenost a napětí. Koncem prvního roku manželství otěhotněla. Narodil se jim syn Michal Anton. Ten ji přidal na těžkostech, a to například v tom, že nevedl vzorný život, byl zaostalý a nesplnil její touhu stát se knězem (Poláček, 1992, s. 42-43, 82).

1.5 Krizová období v životě sv. Ludvíky

Snad v životě každého člověka se občas nějaká krize vyskytne. Výjimkou nejsou ani svatí. Příkladem je jak svatý Vincenc de Paul, tak i Ludvíka de Marillac. Oba ale prostřednictvím těchto krizí našli vlastní cestu ke svatosti, své poslání a dokázali se darovat chudým. Byl to jakýsi počátek vzniku charitativní služby u obou jedinců. Proto je toto téma velmi důležité. Charpy (in Guyaut, 1995, s. 31) píše, že cesta této světice nebyla vůbec snadná, byla plná překážek, ale přes to projevila ochotu nechat se vést Duchem Božím. Pozvolna dosahovala stability, klidu a jistoty.

Ludvíka ze sebe neměla radost. Neviděla možnost, jak docílit harmonie mezi úlohami matky, manželky a dobré křesťanky. Tyto úzkosti se snažila zahánět přísnou kázní. Postila se, modlitby natahovala dlouho do noci, dokonce si brávala kající pás, často zpytovala své svědomí a konávala generální zpověď. Nic z toho jí však trvalý pokoj nepřineslo, a její psychika dokonce trpěla více než předtím. Přibývaly jí starosti jak o finance a pomoc své vzdálenější rodině, tak o zdravotní stav svého manžela a o syna. V té době ještě neměla oporu v podobě duchovního vůdce (Poláček, 1992, s. 44-45). Charpy (1988, s. 8-12) píše, že její úzkost i nadále rostla, a to i přes větší počet modliteb, umrtvování a bdění. Původ jejího napětí lze také nalézt v životě z modlitby, který si přísně strukturovala. Ne vždy dokázala plnit tyto povinnosti perfektně, a tak jakákoli nedokonalost pak jen zvyšovala její úzkost a neklid.

Budoucí světice se snažila nalézt klid v řeholi Navštívení. Dochází ke složení dalšího soukromého slibu. Jakmile manžel odejde z tohoto světa, neuzavře už nikdy svátost manželství. Její krize se dostává k vrcholu během deseti dní. Začala mít velké pochybnosti týkající se víry (Poláček, 1992, s. 49-50). Měla dokonce pokušení takového rázu, že pochybovala o nesmrtnosti duše a existenci Boha (Gobillon, 1991, s. 6). Sama řekla: *„Měla jsem také obrovskou bolest z pochybnosti o nesmrtnosti duše. Kvůli tomu jsem byla od Nanebevzetí až do Letnic v neuvěřitelném soužení.“* (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 667, č. 5, E. 3). Během Letnic se jí však dostalo osvícení. Konkrétně tedy 4. června 1623, když se šla zrovna modlit do kostela (Charpy, 1988, s. 8). Před tímto zážitkem měla dokonce pochybnosti o svém manželství, avšak poté získala určitou jistotu, což lze zpozorovat právě v této její větě:

„Byla jsem upozorněná, že bych měla zůstat se svým manželem, a že přijde čas, kdy budu moci složit řeholní slib chudoby, čistoty a poslušnosti v malé komunitě, ve které další udělají to samé. Pochopila jsem, že toto bude místo pro službu bližnímu...“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 667, č. 6, E.3).

Tato světice se vydávala často na poutě, přičemž tou největší poutí víry byla její životní cesta. Musela opustit sebe samu a očekávat Ježíšův pohled a pokyn. Pravost poutě začne vidět v konverzi srdce a odhalení Krista (Charpy in Guyaut, 1995, s. 31).

Jejímu manželovi se značně přitížilo. Ludvíka o něj citlivě pečovala. Šla dobrým příkladem. Její manžel odešel na věčnost 21. prosince roku 1625 zaopatřen všemi svátostmi (Gobillon, 1991, s. 7-8). Tehdy už se lépe uměla svěřit do rukou Božích (Poláček, 1992, s. 52). To dokazuje slovy: *„Vyznávám také, že už nikdy neurazím Boha žádnou částí mého bytí a úplně se oddám plánům jeho Prozřetelnosti, aby se ve mně naplnila Jeho vůle, které se odevzdávám a obětuji navždy, vybírám si ji jako dokonalou útěchu.“* (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 668, č. 10, E. 4).

Charpy (in Guyant, 1995, s. 32-33) dodává, že změna směru se u Ludvíky projeví právě po setkání s Vincencem de Paul. Jsou ale patrné protiklady v jejich povahách. Například Vincenc je původem sedlák, má podnikavého ducha a vidí věci reálně. Naproti tomu Ludvíka pochází ze šlechtického rodu, je obtížená ranami z minulosti a je přecitlivělé povahy. Vincenc jí pomáhá, aby dokázala vyjít ze sebe, zbavit se úzkostí a nejistot a tím dospět k uzdravení. Této problematice se ale budu věnovat více v další podkapitole, která je zaměřená na spolupráci a vliv již zmíněného světce.

1.6 Vincenc de Paul – duchovní vůdce, věrný přítel a pomocník sv. Ludvíky

Ludvíka byla Vincencovi poslána do cesty právě ve chvíli, kdy byl diecézním knězem. Zprostředkovatelem jejich budoucího přátelství byl biskup Jan Petr Le Camus.⁷ Vincenc se zrovna zabýval přípravou misí, když mu jednoho odpoledne v roce 1626 vstoupila do života Ludvíka (Poláček, 1992, s. 52-53). Nicméně prostřednictvím Vincence dosáhne Ludvíka setkání s Bohem tím nejjednodušším způsobem. On ale zpočátku nebyl nakloněn duchovnímu doprovázení této ženy. Ludvíka z poslušnosti vůči Nejvyššímu akceptuje jeho vedení, ač z počátku pochybuje. Nakonec ji však Vincenc přijme a pomůže jí nastolit Boží pokoj v duši a oprostit se od úzkosti a neklidu (Charpy, 1988, s. 12-14). První nesympatie obou stran se však po zaznění smutného životního příběhu Ludvíky začaly ubírat pryč. Služba chudým a trpícím byla jasným životním posláním budoucí svaté, díky které se měla osvobodit od svých duševních problémů. Tyto budoucí světce provází hluboké a opravdové přátelství, které trvá 36 let. Ludvíka svému novému vůdci důvěřuje a opouští svůj tehdejší domov, kterým byl zámek rodiny Le Gras. Přestěhuje se do nevelkého penzionu poblíž Vincenstké misie. Vincenc věnuje Ludvíce hodně svého času, vyslechne ji, poradí a začíná postupně renovovat její osobnost. Jednoduchým příkladem je pozvání k pomoci chudým prostřednictvím šití košil, nebo šití roucha na slavení mše svaté. Tyto úlohy, které světice plnila, byly výbornou terapií, které jí pomáhaly k úplnému uzdravení (Poláček, 1992, s. 54-55). Napětí, které svírá Ludvíku je Vincencovi brzy známé. Zažívá tento nepříjemný pocit, protože dosud nezná vůli Boží. Vincenc má oproti živé a rychlé povaze Ludvíky značnou trpělivost, která se projevuje uměním čekat na události a znamení od Boha. Nelze překročit Jeho tempo. Vybízí tedy tuto neklidnou ženu k radosti a důvěře, které mají doprovázet hledání Jeho vůle. Ludvíka poznala Vincencovu angažovanost ve prospěch chudých. Přirozeným způsobem se tak do těchto aktivit zapojila. Vincenc je Ludvíce také nápomocný při hledání ztracené důvěry v sebe samotnou. Postupně i ona začne být pozorná ke znamením a událostem, prostřednictvím kterých hovoří k lidem Hospodin (Charpy, 1988, s. 16-19). Martínez (2009, s. 357) zmiňuje, že Vincencova důvěra v Boha ovlivnila i Ludvíku. Oba pochopili, že odvaha zrealizovat Boží plány a vytrvalost jsou spolu s bystrostí vlastností potřebné pro zachování věrnosti.

Vincenc přišel s dalším zajímavým a náročným úkolem, kterého se bez váhání chopila. Měla se vydat na dlouhé cesty, během kterých měla kontrolovat skupiny vykonávající

---

⁷ Ludvíka už za dob vedení tímto biskupem uskutečňovala cvičení v rámci její spirituality s takovým nasazením, že ji musel její vůdce dokonce usměrňovat (Gobillon, 1991, s. 5).

charitativní činnost, a ujistit se tak o jejich správném fungování. Této práci ale bude předcházet duchovní cvičení s připravenými body ke kontemplaci. Body obsahovaly: následování Krista, zápas proti egoismu a sebelásce, odevzdanost do rukou Božích. Ludvíka se pak v květnu roku 1629 vydává na cesty. Jezdí přímo ke klientům, kde s úsměvem a péčí ošetřuje potřebné. Celkově tyto cesty trvaly čtyři roky (Poláček, 1992, s. 60-61). Zde dochází k terénní sociální práci. Má tak ideální předpoklad pro sociálního pracovníka – schopnost organizace.

Ludvíka dává ženám, které pomáhaly chudým, určité instrukce, snaží se o vylepšení toho, co bylo již vytvořené. Chce, aby ženy plnily svou práci dobře. Poskytla jim podporu v podobě promluv, které k nim pronesla. K nemocným přicházela s léky a potravinami. Starala se jak o tělo, tak o duši druhých. Hned, jakmile poskytla úlevu tělu, dala se do péče o duši. Zdroj problémů viděla v neznalosti a nevědomosti pracovníků, proti kterému značně bojovala (Gobillon, 1991, s. 11). Tímto velmi inspiruje obor sociální práce a motivuje tak pracovníky k neustálému vzdělávání se pro poskytování kvalitní služby klientům. Navíc jí nešlo jen o zdraví těla, ale také o zdraví duše. Uvědomovala si spirituální oblast každého člověka, kterou se snažila nezanedbávat. Vincenc i Ludvíka chápali propojenost oblasti biologické a spirituální. Věděli, že tělesnou službu nelze separovat od služby duchovní. Tyto dvě oblasti hrají velkou roli při znovunalezení vlastní hodnoty i důstojnosti Božího dítěte a při hlásání evangelia mezi chudými (Charpy, nedatováno, s. 99, 121-122). Když měla Ludvíka hovořit k publiku, všimla si, že ji druzí poslouchají. Najednou si nepřišla tak zamlklá. Navzdory svému původu si uvědomila, že je Bohem milovaná a ostatní jí projevují náklonnost (Poláček, 1992, s. 62).

Lze tedy konstatovat, že oba světci se navzájem doplňovali a obohacovali. Ludvíka byla ženou plnou intuice a života, vyznačovala se připraveností ke každé práci. Na druhou stranu byl pro ni Vincenc oporou, obezřetným a pozorným rádcem (Charpy, 1988, s. 23). Vincenc si uvědomoval Ludvíčinu citlivost, která měla kořeny v jejím nelehkém životě. Více ji pochopil a navíc poznal, že je otevřená vůli Nejvyššího (Charpy, 2009, s. 367). Ludvíka je přátelská, nemá tak problém seznamovat se s ostatními. Mezi další její vlastnosti patří velkorysost a příjemné naladění. Dokonce lze hovořit o vloze přenášet svou víru na ostatní. Byla také obdařena dobrým postřehem a pochopením vůči lidem, a zvláště vůči chudým. Dokázala použít svou ženskou intuici, díky které rozpoznávala potřeby ostatních a nezáleželo na tom, v jakém prostředí se nacházeli (Charpy in Guyaut, 1995, s. 33). V dnešním světě nazýváme tuto vlastnost empatií, která je nezbytnou vlastností kvalitního sociálního pracovníka. Hodí se i do běžného života. Tuto vlastnost měla společnou se sv. Vincencem. Je proto velkým vzorem pro každého pracovníka, a i pro celou sociální práci.

Zajímavostí je, že Ludvíka, která byla šlechtického původu šla pomáhat chudým skrze Boha, protože takto to bylo z křesťanského hlediska správné. Naproti tomu Vincenc se již mezi chudými narodil. Měl tedy k této skupině lidí přímý vztah. Na konci jejich společné cesty směrem k Bohu dochází ke vzájemnému střetu – k mystickému nalezení Kristových údů (Poláček, 1992, s. 131-132). Vášně pro chudé a pro Krista, který žije v chudých, takto lze charakterizovat zájem obou světců. Ani jeden z nich se ale automaticky svatý nenarodil. Podporu jejich svatosti lze nalézt ve vztazích k chudým, k Bohu a v jejich lidskosti. Ludvíka obdivovala činnost, kterou Vincenc pomáhal chudým ve vesnicích (Charpy, 2009, s. 365-368). Vincenc ale nebyl vždy takový, jako na konci svého života. Tak jako někteří hříšníci, i on prošel vnitřním procesem obrácení, které se uskutečnilo roku 1612 a trvalo pět let. A až za nějaký čas vzal na vědomí, že lidský život by měl navazovat na ten Kristův a též na Jeho poslání, být Jeho pokračováním (Dodin, 1997, s. 22-23). Vincenc dokonce strávil více jak půlku svého života tím, že se snažil unikat před Boží tváří. Odmítal Ho spolu s chudými. Hluboký zážitek, během kterého objevil Ježíše v chudých, prožil až v další fázi svého života. Stejnou zkušenost pak získala i Ludvíka. Zpočátku vyhledával komfortní život, žil svou vůli. Bůh se však objevil v jeho životě. Zavedl ho na cestu spásy. Když byl daleko od chudých, byl také daleko od Boha. Když otevře svůj život chudým, díky tomu pak bude otevřený též na působení Boží lásky. Porozuměl tomu, že Bůh je Prozřetelnost. Láska je nástrojem Božím, přes který spasí chudé. Bůh má vše ve svých rukou. Poté se zabýval tím, jak ohlašovat Boží království mezi chudými. Měl se dát do služby těm nejvíce opuštěným. Za nějaký čas si také uvědomil Boží povolání k tomu, aby se s tímto charismatem sdílel i s druhými (Prager, 2012, s. 292-294). Dodin (1997, s. 23) popisuje, že vedl komfortní život se spoustou volného času, nicméně jeho nitro se ozývalo, protože duchovně spokojen nebyl. Zažíval dokonce svody ve víře, které se projevovaly pochybnostmi o existenci Všemohoucího a o vlastním spasení. Byl doslova vyčerpán. Jen v jediném nacházel jistou útěchu. V pomoci chudým. Činil tak skutky lásky k bližnímu. Došel k procitnutí, že hloubka víry spočívá v lásce. Víra je živena láskou a víra v Boží existenci pak láskou k druhým. Pro Ludvíku měla péče o chudé také velmi blahodárné účinky, i ona prošla krizí, kdy pochybovala o existenci Boha a nesmrtelnosti duše (Poláček, 1992, s. 50-51). Vincenc se ukázal jako obezřetný organizátor, který viděl věci tak jak jsou. Dokázal nasměrovat pomoc tam, kde jí bylo třeba. Tento světec pochopil, že hlavním úkolem jeho života je přinést evangelium chudým lidem do vesnic. Tito lidé se nacházeli ve spirituální nouzi. Dobročinnost pak byla základem jeho životní mise. Věrnost byla pro něj typická (Román, 1981, s. 66-67, 82, 148). Tento světec rozpoznal plány Všemohoucího pro svou životní cestu. Snažil se za pomocí charitativní služby druhým mírnit následky bojů, a také pečovat o duchovní stav osamocených

lidí z venkova (Poláček, 1992, s. 53). Nejprve dámy Paříže započaly svou charitativní činnost. Projevovaly skutky lásky chudým, například je česaly, léčily rány nemocných, čistily jejich domovy. Vincenc rozsah jejich služeb více rozšiřuje a dodává jim motivaci. Svou starostlivost projevoval jak vůči nemocným v nemocnici, nebo doma, tak péčí o opuštěné a nalezené děti (Guyaut, 1995, s. 18). Životy těchto světců jsou celkem odlišné. Ale přesto se v nich dají nalézt shody a inspirace (Charpy in Guyaut, 1995, s. 31). Ve svém duchovním vůdci tak mohla Ludvíka vidět velký vzor. Byl tu někdo, kdo jí šel vzorným příkladem, kterého ona mohla následovat. To, že na ni měl Vincenc vliv, že si ho Ludvíka vzala za vzor dokazuje ve své bakalářské práci paní Majerčíková (2015, s. 52), která zmiňuje, že světice byla citlivá na podněty od svého duchovního vůdce, když dokázala rychle pochopit jeho mystický pohled na člověka. Přebrala Vincencovy záměry a vedla k nim i své duchovní Dcery.

Ludvíčin život jde dále. Kromě radosti, kterou mohla prožívat ze svého nalezeného povolání, tak potkává na své cestě nové bolesti. Dostalo se jí totiž nového utrpení v podobě poprav dvou členů její rodiny, maršála Jana Ludvíka a strýce Michala. Rozhodne se vzdát manželova příjmení. Pokorně přijímá své původní ponížené jméno de Marillac, pod kterým je pak církví kanonizována (Poláček, 1992, s. 63-64).

2 Spiritualita sv. Ludvíky de Marillac

Spiritualita se dá charakterizovat mnoha definicemi. Lze pojmout různým způsobem. Martínez (2010, s. 222) popisuje, že Vincenc ani Ludvíka slovo spiritualita neměli obsažené ve své slovní zásobě, ač se tento termín objevuje už v 17. století. Jeho užití se rozvinulo až později. Autor též zmiňuje, že různí spisovatelé považovali spiritualitu za vyjádření vztahu, který se vytváří mezi duchovní stránkou osoby a Duchem svatým. Každopádně lze na spiritualitu nahlížet dvěma způsoby. Ten první ji chápe jako školu duchovnosti. Zahrnuje tak učení těch, kteří zakládali řeholní instituty společně s jejich příčinami, důvody a principy. Ten druhý spiritualitu pojímá jakožto duchovní život. V takovém životě je pak patrný vliv a působení Ducha svatého. Zahrnuje též odpověď člověka tomuto Duchu. Pro spirituální život jsou pak důležité čtyři aspekty: následování Krista, působení Ducha svatého spolu s naší odpovědí, a také solidarita s druhými.

Pokud budu hovořit o spiritualitě v sociální práci, pak je třeba zmínit její propojenost s náboženstvím, a také zmínit, o jaké její uchopení se jedná. Termín náboženství v sociální práci zastává často funkci účasti člověka v nějaké církvi. Církev má určitá pravidla, podle kterých jedinec jedná, hovoří a dle kterých se také chová. Všechno to vyplývá ze vztahu k Transcendenci. Někdo si na toto místo dosadí Boha, ať už toho židovského, křesťanského, nebo jiného (Davis, 2014, dle Kaňák, 2015, s. 32). Paní Suchomelová (2016, s. 93) v časopisu Sociální práce hovoří o tom, že duchovní oblast každého člověka nelze z vnější strany zpozorovat, ani nijak změřit. O její důležitosti vypovídá však fakt, že obsahuje stěžejní body z oblasti lidského života. Příkladem je snaha nalézt odpověď na otázky týkající se vedení smysluplného života, životní rovnováhy, přijetí životních nezdarů, odloučení a opuštění, nacházení podpor. Autorka klade též důraz na smíření se nejen se sama se sebou a se světem, nýbrž také s Bohem. Úcta k potřebám druhých je základní východisko každé služby. Goffi, De Fiores (1999, s. 904, dle Suchomelová, 2016, s. 94), pak popisují, z čeho se slovo spiritualita odvozuje. Pochází z latinského slova spirare, což znamená dýchat. Z toho pak pochází slovo spiritus. To je překládáno jako duch, či dech. Slovo spiritualis lze logicky popsat jako duševní, nebo duchovní.

Při popisu spirituality svěťice je dobré zmínit verše z Písma svatého. Ludvíčina spiritualita ve spojení s její charitativní činností totiž dokonale odpovídá popisu z Bible, konkrétně tedy z evangelia podle Matouše, kde Ježíš říká vyvoleným: „*Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mě, byl jsem nahý, a oblékli jste*

mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“ (Mt 25, 35-36). To, že Ludvíka viděla v chudých a trpících Krista tedy naprosto přesně odpovídá této pasáži. Lze to považovat za jeden ze základů jejího duchovního života. Láskyplná služba, ve které naplňuje skutky milosrdenství, se tak stává službou samotnému Bohu, a tudíž i denní modlitbou.

Tato kapitola je stěžejní pro naplnění mého cíle. Je tedy nutné popsat spiritualitu této světice více dopodrobna. Na začátku této práce jsem se zabývala duchovními proudy Francie, které ovlivnily její spiritualitu. Nyní přejdu k popisu jejího duchovního života jako celku. Velmi mě inspirovala autorka Hance, která v časopise Vincentiana charakterizovala spirituální cestu Ludvíky de Marillac pěti důležitými body (Hance, 2012, s. 300): hledání vůle Nejvyššího, rozjímání vtěleného Slova a Nejsvětější Trojice, meditace nad tajemstvím Vykupitelského Vtělení, úcta a zbožnost k Matce Krista, která byla mistrovským dílem Božím, Eucharistie.

2.1 Hledání Boží vůle

Z těchto bodů budu při psaní této kapitoly vycházet. Každou část popíšu zvlášť. Začnu tedy bodem číslo jedna. Ludvíka Dcery formuje k tomu, aby se Bohu dokázaly zcela odevzdat, a tím pádem se podřídít Jeho vůli (Hance, 2012, s. 307). Propojení spirituality s charitativní péčí o potřebné vychází tedy z podřízenosti a odevzdání se Bohu, Jeho vůli. Charpy (2013, s. 214) píše, že spiritualita této světice prochází proměnou, a to konkrétně roku 1630. Před tímto rokem chápala totiž Boha jakožto přísného. Lze říct, že z Něj měla vytvořenou určitou karikaturu. Poté však, se do jejího centra dostal Ježíš, kterého přijala za svého Ženicha. Proměna u ní nastala také v pocitu radosti a prožívání štěstí. Pochopila totiž, že ji Bůh povolává a jejím jediným přáním je splnit Jeho vůli. Ludvíka potvrzuje svou odevzdanost do rukou Božích právě v tom, co napsala:

„Musím vytrvat v čekání na Ducha svatého, i když nevím, kdy bude čas Jeho příchodu, přijímajíc tuto nevědomost, stejně jako způsobů, kterými Bůh chce, abych Mu sloužila, musím se úplně odevzdat k jeho dispozicím, abych byla kompletně Jeho, a abych k tomu připravila svou duši, je třeba se všeho dobrovolně vzdát k Jeho následování.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 692, č. 73, E. 22).

Ludvíka se zbavovala sebe samé, odstraňovala svůj egoismus, své vlastní já, a tím duchovně rostla. Byla věrná svému rozhodnutí, které spočívalo v přimknutí se k vůli Nejvyššího. Také se zříkala všeho lidského. Usilovala o to, aby její bytí splynulo s tím Božím, aby se naprosto odevzdala do Jeho vůle. Duch svatý byl ten, který ji vedl, kterému byla též

odevzdaná. Důvěřovala Bohu, byla Mu věrná. Tato věrnost ji doprovázela od Letnic, kdy dostala vnuknutí Ducha svatého. Důvěra, odevzdanost a vedení Boží jsou rysy této světice, které lze často nalézt v jejich spisech. Její naprostou odevzdanost dokazuje časté užívání slova Prozřetelnost. Toto bohatství si nenechávala jen pro sebe. Sdílela se se sestrami v duchu lásky ke svému Stvořiteli. Umrtvování pak bylo též součástí jejího života. Kladla důraz na umrtvování vlastní vůle a vlastního úsudku. Prostřednictvím této její podřízenosti Bohu tak mohla uskutečňovat to, co od ní žádal (Hermann, 2010, s. 428-435).

2.2 Kontemplace a modlitba

Další dva body, které se zabývají kontemplací a rozjímáním bych shrnula do jednoho bodu a přidala k nim modlitbu v životě této světice. Péče o chudé nepřestala, ani když její modlitba získala mystickou rovinu. Modlitba sester má být prostoupena rozjímáním Krista. Služba chudým znamenala pro tuto světici odhalování Ježíše druhým. Službu vnímala také jako pomoc člověku, aby si uvědomil svou důstojnost. Lásku Ježíše Krista tak má objevit všechno lidstvo, a také chudí. Z této lásky nelze nikoho vyřadit. Ludvíka díky kontemplaci dospěla k hluboké úctě k lidem, k hodnotě svobody a důstojnost. Mystérium chudých objevila prostřednictvím kontemplace Krista. Chudého považovala za druhého Krista. Při rozjímání vtěleného Ježíše tak sestry získávají sílu, která je nezbytná pro zvládnutí jejich náročné služby. Právě Kristus je jim učitelem, který jim ukazuje, jak se o tyto potřebné starat. Ludvíka si plně uvědomovala důležitost rozjímání. Během rozjímání pak často přemýšlela o svobodě, kterou byl člověk obdařen od Hospodina. Nucený odchod klienta do nemocnice pak Ludvíka považovala za nerespektování jeho přání, a tím pádem i nedostatek úcty k němu. Pokládala to za prohřešek proti jeho svobodě (Charpy, nedatováno, s. 12, 24-26, 97).

Ludvíka věděla, že modlitba je nedílnou součástí života křesťana. U svých Dcer tak kladla důraz především na vytrvalost a věrnost v modlitebě. Tato vytrvalost měla ale také do Společnosti přinést ovoce v podobě tolerance, jednoty apod. (Formačná komisia, 2013, s. 5).

„Co znamená vzít na sebe svůj kříž a následovat Krista? Praktikovat všechny druhy ctností, jak On je praktikoval, když žil na tomto světě, byl pokorný, mírný, dobročinný, trpělivý, pravdomluvný, chudý a nikdy nemluvil zle o svém bližním ani nikomu nečinil zlo.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 705, č. 99, E. 29). Ludvíka také napsala:

„Ať je vždy v mém srdci touha po svaté chudobě, abych se osvobodila ode všeho, následovala Ježíše Krista, sloužila se vši pokorou a mírností svému bližnímu, žila v poslušnosti

a cudnosti celý svůj život, uctívajíc chudobu Ježíše Krista, kterou On zachovával s takovou dokonalostí.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 671, č. 18, E. 7).

Ludvíka vyzdvihuje význam křtu. Prostřednictvím křtu se totiž lidé stávají údy Kristovými (Formačná komisia, 2013, s. 1). Ludvíka rozjímala téměř bez přestání. Evangelium se tak postupně stávalo součástí jejího bytí. Kontemplace ji pomáhala o to více spatřovat Krista v chudých. Kontemplaci ale nelze oddělit od činnosti. Společně se totiž navzájem doplňují a vytváří tak jednotu (Herrmann, 2010, s. 430).

2.3 Role Eucharistie a Matky Boží

Dalším záhytným bodem pro ni byla Eucharistie. Umět se darovat druhým v podobenství rozlámaného chleba, kterým má být pro ostatní, a pro spasení chudých, o to se snažila (Formačná komisia, 2012, s. 6). Ludvíka na otázku *„Kdo nás stvořil a umístil na tento svět“* odpovídá: *„Bůh, abychom Ho milovali a sloužili Mu a aby nám dal svou slávu.*“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 703, č. 97, E. 29). Ludvíka toužila, aby její život byl prostoupen Ježíšem. Její touhou bylo účastnit se prostřednictvím služby nuzným vykoupení lidí. Vždyť samotného Ježíše považovala za normu pro život sester. Brala také na vědomí, že pokračování v Ježíšově díle a odkrývání Jeho lásky chudým je úkol, který je nad lidské síly. Proto povzbuzovala sestry k tomu, aby se nechaly prostoupit Duchem Božím (Charpy, nedatováno, s. 11-12, 27).

Panna Maria je též důležitou osobou v jejím životě, které odevzdala jak svého syna, tak i celou Společnost (Formačná komisia, 2013, s. 8). Ludvíka putovala do Chartres, kde právě k tomuto odevzdání došlo, přičemž Pannu Marii určila za Matku této Společnosti (Charpy in Guyaut, 1995, s. 45-46). Důkazem je výňatek ze psaní:

„Jsem celá tvoje, Nejsvětější Panno, abych byla dokonale Boží. A tak ti náležím, nauč mě napodobovat tvůj svatý život, skrze naplnění toho, co Bůh ode mě žádá.... Ať každé stvoření ctí tvou velikost, ať tě vidí jako bezpečnou cestu k Bohu a ať tě miluje přednostně před jakýmkoli jiným čistým stvořením...“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 670, č. 15, E. 5).

Ludvíka často během svého rozjímání vzpomínala na Matku Krista a na její plnění Boží vůle. Nabádala Dcery k tomu, aby se dokázaly přimknout k vůli Nejvyššího tak, jako to udělala Marie, Matka Krista, aby se pak staraly o chudé jako služebnice Boží naplněné pokorou (Charpy, nedatováno, s. 28, 120).

2.4 Vincentská spiritualita – neoddělitelná součást spirituality sv. Ludvíky

Při popisování spirituality sv. Ludvíky de Marillac nesmím opomenout spiritualitu sv. Vincence de Paul, který měl na světici nemalý vliv. Právě proto Martínez (2009, s. 361) dodává, že charisma sv. Vincence je také charismatem sv. Ludvíky. Formačná komisia (2013, s. 1) píše, že charitativní díla lásky spolu s vincentskou mystikou jsou plodem přátelství a vzájemné spolupráce těchto dvou světců. Vincenc poskytl Ludvíce účast na poznání, ke kterému dospěl. Společně sdíleli jednu mystiku. Dodin (1997, s. 31-32) popisuje tři základní rysy vincentské spirituality: základ ve vztahu k Bohu, člověk v centru dění, hodnocení lidského jednání a činu. Vincenc klade důraz na nitro člověka, tudíž na to, co nelze očima vidět. Celkový vnějšek tak pro něj není důležitý. Abychom tohoto mohli dosáhnout, je nutné pohlížet očima Ježíše. V chudém člověku bychom měli spatřit osobu, která je Bohem poslaná a milovaná. Tito ubozí lidé mají tak přední postavení u našeho Spasitele, neboť právě u nich se Ježíš zabydlel.

Ludvíka byla Vincencem vedena s velkým respektem. Nebránil jí v prožívání její vlastní spirituality. Poskytoval jí moudré rady, které vždy aplikoval s jemností a dosáhl tak zmírnění její nedočkavosti a nejistot. Též ji učil, jak se podrobit vůli Boží při plnění svého úkolu, který spočívá ve službě chudobným. Ludvíka čerpala inspiraci také z Krista. Toužila jednat s pokorou a soucitem. Ježíš, který trpěl na kříži se stal pro Ludvíku symbolem utrpení, ale i milostí. Smysl lidského utrpení pak nachází právě na kříži, který je též zdrojem naděje (Richartz, 2009, s. 70-71). Služba chudým byla zároveň službou Ježíši. Vincenc byl zakladatelem dvou společností, které měly hlavní poslání pomáhat chudým v tělesné a duchovní oblasti. Vincenc dokonce považoval službu chudobným za určitý druh svátosti (Román, 1981, s. 146). Ludvíka pak sestře jménem Lorenza napsala mimo jiné: „...*nechat Boha pro Boha, když musíte zanechat některé cvičení kvůli službě chudým...*“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 496, C. 537, dopis sestře Lorenze ze dne 20. června 1656). Lze tedy vidět, že služba chudým stála v popředí. V praxi to lze chápat takto: pokud sestra musela například zanechat modlitby, protože některý chudý nutně potřeboval její pomoc, měla ji poskytnout, považovat to za službu Bohu. Netrápit se tím, že nechala modlitby, rozhovoru s Bohem, protože to udělala, aby mohla Bohu posloužit, jak to zrovna potřeboval.

Rysem, který charakterizuje vincentské činy 17. století je schopnost tohoto světce dát dohromady víru s láskou. Pokud člověk slábne ve víře, nejúčinnějším lékem je o to více projevat lásku, se kterou je úzce svázána důvěra a prozřetelnost (Dodin, 1997, s. 24). Vincenc vychází z Bible. V ní nalezneme spoustu veršů o lásce, například se v Listě Koloským píše:

„Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti.“ (Ko 3, 14). Ludvíka se inspirovala stejně jako Vincenc evangeliem, ze kterého čerpala inspiraci pro svou práci. Pochopila a uznala, že při péči o chudé se nemůže dívat na jejich charakter. Bude se o ně starat bez ohledu na tyto aspekty (Poláček, 1992, s. 69). Lze zde také načerpat inspirace pro sociální práci. Nestigmatizovat klienty, ale sloužit jim bez ohledu na barvu pleti, sympatie, vyznání...

V roce 1617 dochází tento světec k poznání, že skutky lásky nemůžou být pouze v režii jednotlivců. Dospěje k závěru, že pro efektivitu a vytrvalost musí být tato činnost lásky naplánovaná a přenechaná v rukou nějakému společenství. Každá osoba na této zemi má svoje poslání při pomáhání chudým, ale ne jako jednotlivci, nýbrž v rámci společné práce. V roce 1633 byly Dámy lásky a Dcery křesťanské lásky pak jistou odpovědí na tuto jeho myšlenku (Dodin, 1997, s. 45-47).

Vincencův pohled na politiku také stojí za pozornost. Pokud politika byla ve prospěch chudých, pak o ní Vincenc projevil zájem. Například zajistil daňové úlevy, podpory, přínosné dekrety, a budovy pro tuto cílovou skupinu. Šel ale ještě dál. Díky němu už chudí nebyli stigmatizováni tolik jako dříve. Zasloužil se o to, že se jimi už tolik neopovrhovalo a nebyli tak odmítáni. Spatřoval v nich své učitele a pány. Nešlo mu však jen o chudobu materiální, zajímal se i o jejich duchovní život. Příklad viděl v Ježíšovi a inspiraci nacházel v evangeliu (Guyaut, 1995, s. 20-21). Tím byl velkým vzorem pro Ludvíku, protože také ona spolu s Dcerami viděla v těchto lidech své učitele a pány. Prostřednictvím těchto posledních se tak mohly učit ctnostem pokory a trpělivosti, dále také solidaritě. Při pohledu očima víry, jsou chudí obrazem ukřižovaného Krista (Charpy in Guyaut, 1995, s. 37). Pro sociální práci to může být přínosné v tom smyslu, že díky klientům se může pracovník naučit mnoha věcem a vyrůst jak v osobní, tak v profesní rovině a nabrat cenné zkušenosti. Charpy (in Guyaut, 1995, s. 44) zdůrazňuje, že ctnost pokory je užitečná pro každého člověka, je mu nápomocí při akceptaci vlastní nedokonalosti a nemohoucnosti, což nás přibližuje k těmto poníženým lidem. Další propojení spirituality světice a její charitativní činnosti se nachází právě ve ctnosti pokory. Hance (2012, s. 314) uvádí, že sestry se mohou stát opravdovými služebnicemi, pokud budou přijímat Kristova ducha, který je duchem pokory, a žít podle něj. Ludvíka si uvědomuje důležitost této ctnosti, ve které šel Ježíš příkladem. Chování sester je pak ukazatelem této ctnosti. Pokora je tedy součástí propojení její spirituality s charitativní péčí.

2.5 Vtělení a služba

Vtělení Ježíše se projevilo u Ludvíky a Vincence odlišně, ač se jedná o centrum jejich spiritualit. Prostřednictvím kontempace je jak Ludvíce, tak Vincencovi odhaleno tajemství Vtělení Krista, Syna Božího do lidské podoby. Z tohoto důvodu chápali chudého, jakožto součást trpícího údu Ježíšova člověčenství (Martínez, 2010, s. 227). Také Griffin (2013, s. 389) zmiňuje, že v jádru duchovního života Ludvíky a Vincence stojí fakt, že Ježíš je mezi chudými. Vtělení pak bylo v základu jejich učení. Kristus nejen že se stal člověkem, ale s chudými sdílel spoustu věcí. Trávil s nimi čas, také jim sloužil, dotýkal se jich, dával jim rady a učil je. Autor dodává, že právě chudí jsou ti, díky kterým lze Ježíše poznávat a odhalovat. Je třeba jim sloužit věrně a odvážně. Majerčíková (2015, s. 54-55) ve své bakalářské práci také v závěru poznamenává, že jádro duchovního života této svaté tvořila kontempace Ježíšova Vtělení. Každý křesťan je dle Ludvíky pozván, aby se už zde na zemi připodobňoval Kristu. On byl také člověkem. To, že rozjímání hrálo v jejím životě důležitou roli dokazuje i fakt, že jí pomohlo překonat její těžkosti a utrpení. Soucit se pak promítal do služby potřebným spolu s laskavostí, něhou. Tyto aspekty pak tvoří službu skutečnou. Ludvíčina služba byla propojená s láskou, byla jistou odpovědí na lásku.

Ludvíčin život byl charakterizován hlubokou propojeností s evangeliem, přijetím cesty, která vede k vyloučeným a snahou o to, aby tito lidé měli život v plnosti (Charpy, 1999, str. 60-61). Mít úctu ke Kristovu lidství v chudých, bylo jejím největším přáním (Charpy, nedatováno, s. 121). Propojení se tak objevuje v kontemplaci Krista. Právě rozjímání jí pomohlo proniknout do tajemství chudého. Jamile si Ludvíka uvědomila, že chudí jsou částmi Kristova těla, bez prodlení se jim dala do služeb a takto vedla i své Dcery (Formačná komisia, 2013, s. 3). Napsala: „...jen kvůli lásce, kterou musíme mít ke svatému lidství a Božství Ježíše Krista, abychom mu byli věrní a shodovali se s láskou, kterou on nám projevuje v Nejsvětější Svátosti.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 767, č. 191, E. 60). Propojení zde dostává rozměr v Kristu, konkrétně tedy v úctě k Jeho člověčenství. Ludvíka chápe službu jako pokračování Ježíšovy spásy. Chudí tak dostávají možnost opět žít. Učí též sestry, aby na chudého pohlíželi zevnitř. Trpící lidstvo je pak pokračováním trpícího lidství Kristova. Dcery v chudých rozpoznávají Ježíše, který trpí a umírá (Hance, 2012, s. 313-314).

Vtělení se dostalo do centra Ludvíčiny spirituality. Fakt, že Bůh sestoupil na tento svět a byl člověkem je pro ni ohromnou věcí. Už to není ten vzdálený Bůh sedící na Nebesích. Je to Stvořitel, který přišel mezi lidi. Stal se lidem tak blízký. Díky Vtělení se lidé mohou nazývat

Božími dětmi. Ludvíka rozjímá i toto tajemství. Pohlíží na Krista, který byl na tomto světě bez hříchů, jako na člověka a zároveň v Něm vidí Božího Syna, součást Nejsvětější Trojice. Tyto poznatky se snaží zprostředkovat i svým sestřám. Ludvíčin duchovní život byl úzce spojen s příkladem Krista, kterého měly Dcery napodobovat, a to i ve ctnostech. Sloužit Mu v chudých a uvědomovat si Boží přítomnost v nich. Z tohoto pojetí spirituality pak plyne důležitost kontemplace společně s modlitbou a službou chudým. Ludvíka byla tomuto duchovnímu životu věrná, a vedla k tomu i Dcery. Pokud se bude dobře chudým sloužit, prodlouží se tak Kristovo Vykoupení. Důležitý je i úmysl při výkonu služby druhému. Je třeba chtít pro druhé dobro, protože po tom samém touží i Kristus. Prostřednictvím služby se může druhým zlepšit kvalita života a mohou opět získat ztracenou důstojnost (Charpy, 2013, s. 215-219). Dcery se měly učit sloužit chudým s respektem, jemností, soucitem a srdečností, a to prostřednictvím kontemplace Krista v chromých, slepých a nemocných. Měly jedinečnou možnost odhalit krásu poslušnosti a pokory meditováním Krista (Charpy, 1988, s. 40). Prvořadá sláva Boží a rozšíření Nebeského království spočívá ve spasení chudých. Božím plánem lásky je dobro pro chudé. Tento plán předchází kterýkoli jiný. Věrnost těmto nepatrným se nachází právě v hledání nejprospěšnějších a nejhodnotnějších prostředků (Martínez, 2009, s. 351-357). Prager (2012, s. 295) dodává, že o lásce k těmto nepatrným hovoří sám Kristus, prostřednictvím svých slov a činů, nás zve také k Jeho následování. O chudé je třeba pečovat jako o naše bratry a sestry, kteří potřebují naši pomoc. Jedná se pak o určitý zážitek, díky kterému v nich lze zpozorovat Ježíše. Následování Krista je dokonce popisované jako misijní akt, což znamená opuštění svého místa ve společnosti, do které jsme se už integrovali, a následné vstoupení do života těchto sociálně a ekonomicky vyloučených. Jedná se o svobodné rozhodnutí člověka, který si může dovolit, aby se jeho svět stal také světem chudých. Je třeba zajít ještě dál a nenechat se limitovat rasou, kulturou, třídou a statusem člověka. Pak bude možné žít evangelium spolu s těmi nejopuštěnějšími. Misionáři mají tedy za úkol hlásat Boží království mezi lidmi trpícími nedostatkem lásky, kterou jim nikdo neprojevil.

Paní Hůlová Majerčíková (2020, s. 95-96) ve své diplomové práci uvádí, že právě láska k chudým tyto dva budoucí světce sjednotila. Její práce je v podstatě důkazem toho, že služba byla jednotícím prvkem jejich spiritualit, jak už název její práce napovídá. Při usilovnějším obětování se ve službě chudým poznávali Vincenc i Ludvíka o to více lásku Boží k lidem. Při poznávání Boha jim byla dána síla k plnění tohoto nelehkého poslání. Autorka dokonce píše o propojenosti jejich spiritualit právě ve službě druhým. V centru jejich duchovního života stojí Kristus. Při vykonávání láskyplných činů se Vtělení projevuje. Oba světci pochopili, že rozjímání je pro jejich duchovní život a službu nesmírně důležité. Bez rozjímání Ježíše

v chudých by jejich služba ztratila charakter a byla by jen pouhou angažovaností v sociální oblasti, která by postrádala ducha. A tak dochází k propojení činnosti a kontemplace. Vincenc i Ludvíka zastávali individuální přístup ke svým klientům, snažili se být citliví k potřebám jednotlivců.

3 Charitativní služba sv. Ludvíky de Marillac

3.1 Společnost Dcer křesťanské lásky

V této části se budu věnovat Společnosti Dcer křesťanské lásky. Je to nezbytná kapitola pro naplnění mého cíle, kdy je třeba znát charitativní činnost této světice. Proto se zmíním jak o založení a historii Společnosti, jejích hodnotách a spiritualitě a představím Ludvíku v čele této Společnosti. Budu se též zabývat cílovými skupinami, kterým se světice spolu s Dcerami věnovala. Díky této části lze nahlédnout konkrétně na inspiraci pro sociální práci, což bude poslední částí této kapitoly. Také padne zmínka o závěru života svaté Ludvíky. Jak píše Poláček (1992, s. 115) její charitativní činnost je dokladem její morální vyspělosti, přičemž tato služba vychází z hlubin spirituality této budoucí světice. Když umírala, byla dokonalá v lásce ke svému Stvořiteli. Spiritualita byla tedy pro Ludvíku klíčovým aspektem při práci s klienty. Dokonce z této spirituality vyvěrá její charitativní činnost. Jedná se tedy o velmi důležité propojení těchto dvou sfér. Bez spirituality by Ludvíčina charitativní činnost těžko existovala.

Martínez (2009, s. 357) dodává, že Ludvíka byla věrná Bohu kreativním způsobem. Její věrnost se projevovala ve Společnosti Dcer, se kterými sloužila chudým. Byl to odkaz na tento její závazek. Právě o Letnicích byla oslovena Duchem svatým, ač tehdy tomuto oslovení příliš nerozuměla. Ten ji vybídl k věrnosti Bohu ještě kreativněji, a to, aby Mu sloužila v chudých. Spolu s Vincencem sdílela tuto kreativní věrnost, která se projevovala vůči chudým. Bůh jejich věrnost podporoval. Promlouval k nim skrze životní události. Martínez (2010, s. 225) popisuje, že oba světci ovlivnili spiritualitu Dcer tím, že do ní vložily několik důležitých bodů: napodobování Krista, kontemplaci a citovost.

Martínez (2011, s. 308-309) taktéž zmiňuje, že Ludvíka byla obdařena charismatem zakladatelky stejně jako sv. Vincenc. Věděla, jak formovat první sestry, měla vhodné předpoklady pro vedení Společnosti. Byla též moudrou ženou, která dokázala prostřednictvím formace učinit z obyčejných chudých dívek Dcery schopné oběti.

Již před založením Společnosti Dcer křesťanské lásky fungoval Spolek sdružení lásky, který se ale potýkal s jedním problémem. Dámy, které ve Spolku měly pracovat, předaly tuto úlohu služebným. Nedávaly samy sebe, nýbrž posílaly na práci své služky (Poláček, 1992, s. 65). Péče o nuzné se jim proměnila v povinnost a přítěž. Postrádala tak službu lásky (Charpy in Guyaut, 1995, s. 34). Na druhou stranu dámy ale také byly matkami a manželkami, které musely plnit jak roli matky, tak povinnosti společenské, a to i přes svou obětavost službě. Ludvíka byla

jednou z těchto dam. Měla vlastnosti jako zbožnost a obětavost v podobě služby chudým (Guyaut, 1995, s. 18).

3.2 Počátky Společnosti Dcer křesťanské lásky

Vincenc měl jednoho dne kázání. Po jeho proslovu za ním zašla mladá dívka z vesnice, jmenovala se Margita Nasseauová. Toužila se zapojit do jeho charitativní činnosti (Poláček, 1992, s. 65-66). Začínalo mu tak být jasné, že by bylo nejlepší mít určité dívky, které by se věnovaly tomuto povolání. Dámy by jim pak dělaly nadřizené. Jeho očekávání se naplnilo. Jednoho dne během misí sdělil dívkám z vesnic tento svůj plán. Dívky projevíly zájem, a dokonce byly některé z nich odhodlané plnit toto poslání celý svůj život. Bylo třeba jim dát určitou formaci, vedení a komunitu. Tímto úkolem byla pověřena právě Ludvíka. Ta jim nabídla útočiště ve svém domě, ve kterém se spojily v komunitu (Gobillon, 1991, s. 15). Ludvíka nepochybuje, že se naplňuje Boží vůle, a tak 29. listopadu roku 1633 u sebe ubytovává pět nebo šest dívek. Společně se dávají do služby chudým a tvoří komunitu. Sdílejí život, práci, dům, a dokonce touhu žít život v oddanosti Bohu, kterému budou sloužit v chudých. Tento moment je považován za zrod Společnosti, za kterou je Ludvíka odpovědná (Charpy, 1988, s. 33-35). Charpy (in Guyaut, 1995, s. 42) dodává, že první Dcery byly naprosto obyčejné dívky pocházející z rodin rolníků, sedláků a malých řemeslníků. Byly zvyklé na prostý a skromný život. Ludvíka na to reaguje tímto způsobem: „*Duše skutečně chudé a přející si sloužit Bohu musí mít velkou důvěru, že k nim přijde Duch svatý a nesetká-li se s nějakým odporem, disponuje je ke splnění svaté vůle Boží, která by měla být jejich jediným přáním.*“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 792, č. 234, E. 87).

Sestry měly během dne spoustu povinností, mezi ně patřilo například praní oblečení, starání se o nemocné, vaření jídel pro galejníky, nakupování, či poskytování potřebné výbavy pacientům. Bůh se o Společnost staral, nenechal ji bez pomoci, vždyť byla Jeho dílem (Román, 1981, s. 269, 276). Ač oficiálně Dcery řeholicemi nebyly, nosily v sobě touhu ke složení tří řeholních slibů (čistoty, chudoby a poslušnosti), což bylo pro Ludvíku radostné, a tak 25. března roku 1642 během eucharistické oběti sloužené Vincencem přednáší Dcery formulaci slibů, které se později ve Společnosti uchyť. Roku 1655 je Společnost povolena arcibiskupem Janem Františkem de Gondi (Poláček, 1992, s. 85-87).

3.3 Ludvíka v roli vedoucí

Ludvíka byla ve fázi spirituálního rozkvětu, když se roku 1633 ujala role vedoucí. Její nejtěžší duchovní krize byla zažehnána. Pociťovala radost. Měla možnost uskutečňovat povolání, které pro ni měl Bůh připravené (Román, 1981, s. 257). Vincenc znal její hodnoty a kvality, proto nemusel mít strach přenechat jí vedení Společnosti. Za zakladatele se však považují oba světci. Byla to právě Ludvíka, kdo sepsal první pravidla a rozvrh těmto sestřím (Martínez, 2009, s. 361). Tato pravidla však podřídila Vincencovi. V základu stála orientace pohledu Dcer směrem ke Kristu, který žil mezi lidmi (Charpy, 1988, s. 40). Tyto normy obsahovali 32 článků. První oddíl se věnoval popisu denní rutiny sester spolu se zbožnými skutky, které měly vykonávat, druhý se pak zaměřoval na vzájemné vztahy Dcer mezi sebou a okolím, dále na práci a ctnosti (Román, 1981, s. 258).

Ludvíka se starala o Dcery tím, že je učila základním poznatkům vzdělaného člověka. Nezapomínala na formaci jejich duchovního života, hovořila k nim o tajemstvích víry, o zbožnosti a o modlitbě (Gobillon, 1991, s. 39). Dále je také učila, jak pečovat o nemocné, jak žít společně v komunitě a jak si zachovat spirituální život. Dívky většinou neuměly ani číst, ani psát, což je musela Ludvíka naučit, protože měly tyto základní dovednosti pak předávat dětem. Zkrátka rozdíl ve vědomostech a kultuře těchto obyčejných vesnických dívek a Ludvíky byly opravdu velké. Ludvíka a Vincenc ale věděli, že předávání znalostí ostatním není klasickou dovedností, kterou mají všichni, proto se zaměřili na hledání těch nejlepších metod pedagogiky. Ludvíka dokáže také použít výtky, pokud Dcery udělaly nějakou chybu. Měly sloužit ke vzdělání každé Dcery. Pomáhá jim také, aby jejich láska k chudým, ke svým spolusestrám a k Bohu rostla. Přenáší tak na sestry lásku k člověku, jejíž zdroj je v lásce Krista Vtěleného (Charpy, 1988, s. 39, 99-106). Tímto také společně inspirovali nejen sociální práci, ale i školství. Lze zpozorovat, že jim šlo vždy o blaho klienta a kvalitu poskytované služby. Propojení se tedy nachází v Kristu, který je zdrojem lásky. Ludvíka též napsala: *„Je třeba vzdálit se tomu, co je proti lásce k bližnímu, směle se zapojit do boje proti špatným sklonům. Být starostlivá a pečovat o slávu a službu Bohu a On se postará.“* (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 681, č. 41, E. 14). Ludvíka také vykazuje známky empatické vedoucí, když pro dívky zajišťuje nejmodernější prostředky na ochranu před infekčními chorobami, zajímá se o dodržování a ochranu práv svých Dcer, a to nejen těch občanských, ale i duchovních (Poláček, 1992, s. 76). Kládla důraz také na úctu k ostatním lidem, a k jejich nadřazeným. Napsala: *„Budou mít velký respekt k Dámám křesťanské lásky, které je zaměstnávají ve službě chudým,*

tak jako k lékařům a dalším lidem, kterým slouží, poslušni všeho dle funkce, kterou mají. Nakonec, budou zvláště respektovat a uctívat církevní pány.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 804, č. 252, E. 95). Vede sestry k tomu, aby vše vnímaly očima víry, prostřednictvím ducha evangelia. Soustřeďuje Dcery na vlastní sebeuvědomění. Podněcuje je k akceptaci jak svých silných, tak svých slabých stránek (Charpy in Guyaut, 1995, s. 42-44). V sociální práci je zvlášť důležité pracovat nejen se svými přednostmi, ale také se slabostmi, a především pracovat s těmi klientovými. Zaměřit se hlavně na ta pozitiva, která mohou být klientovou hnací silou a povzbuzením, a ta rozvíjet. S opatrností se také snažit pracovat na jeho slabostech. Charpy (nedatováno, s. 50) dodává, že stejně tak je také užitečné poznávat a brát na vědomí vlastní identitu, i identitu klientů. Dle této světice má sebepoznání zvláštní význam, je jistým vyjádřením vděčnosti Stvořiteli, podle jehož obrazu byl člověk stvořen. Odkrývá dary, které každý obdržel od Boha, a také může pomoci objevit nedostatečnou spolupráci s milostmi, které opět daroval Hospodin. Je tedy důležité hledat tyto dary nejen u sebe, ale také u klienta, a pak je rozvíjet a využít.

Pro Ludvíku bylo vzdělání sester důležitou součástí dobrého vykonávání jejich práce. Přímou na pracovištích pak tato formace pečujících sester probíhala například předáváním zkušeností, pozorováním, či předáním názorů a poučením. Postupně se sestry rozrůstaly a začaly se dělit podle druhu své práce například na sestry pracující v lékárně, dále na sestry, které měly na starost vyučování, péči o klienty, případně na sestry obstarávající jiné úřady. Formace sester byla pro Ludvíku nezbytnou součástí přípravy. Ludvíka si přála, aby Dcery vnímaly, jak důležitá jejich práce je, aby ji vykonávaly moudře a s rozvahou. Formace není zapotřebí jen po určitou dobu, nýbrž po celý život. Zajišťuje totiž lepší péči chudým. Formace pak neslouží k osobnímu růstu, nýbrž ke zkvalitnění péče o klienty. Nezbytností každé péče je pak pozorování života a klientů samotných, což často sestrám předkládala. Ludvíka zdůrazňovala také znalost potřeb klienta. Tyto potřeby pak sestry poznají prostřednictvím naslouchání a správnému pozorování svých klientů. Pod pojmem úřad si pak lze představit určité poslání, aktivitu, nebo také vše co mělo co dočinění s péčí o chudé (Charpy, nedatováno, s. 92-96, 106). Zde Ludvíka opět inspirovala sociální práci, protože chápala důležitost vzdělání a formace každé pracující Dcery. Už v této době pochopila, že pro správnou a kvalitní službu svým klientům jsou nezbytné určité vědomosti a znalosti.

Ludvíka mohla mít ze své práce dobrý pocit, protože Společnost žila úspěchem a mohla se tak chlubit dobrým jménem (Poláček, 1992, s. 77). Světice se se svými Dcerami křesťanské lásky sdílela, a to konkrétně o duchovních zkušenostech a duchovním životě. Pochopila, že pokud chce dojít ke spojení s Nejvyšším, musí dát stranou svůj egoismus. Péče sester o chudé

je tak pokračováním spásy Krista. Dává potřebným možnost znovu povstat, a stát se člověkem živým, který už není závislý na hříchu a zlu. Vedla Dcery k vděčnosti vůči Bohu, který je povolal ke službě chudým, ve kterých je přítomen. Dcery Mu tak slouží prostřednictvím těchto nepatrných lidí. Ludvíka povolala sestry k následování Ježíše (Charpy, nedatováno, s. 25-31). Což dokazuje ve svých spisech:

„Budou často přemýšlet, že byly ustanovené k úctě našeho Pána Ježíše Krista, jejich patrona; přispějí veškerou svojí péčí k tomu, aby Ho napodobovali ve ctnostech, ve kterých jim byl příkladem, hlavně v pokoře, jednoduchosti, skromnosti a dobročinnosti, což jsou ctnosti, které tvoří ducha. Prostředkem k tomu je představa, že jejich Spasitel je přítomný: dalším prostředkem je jednat a mluvit stejně jako kdyby je viděli jejich nadřizení...“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 803, č. 251, E. 95).

Toužila, aby se Dcery neodkláněly od svého účelu, který spočívá ve znovuoobnovení lidské důstojnosti těch nejchudších. V tom spočívá dle Ludvíky právě spolupodílení se na vykoupění lidí. Kristus svým Vtělením již svůj úkol splnil a tím všechny spasil (Charpy, 1999, str. 37). Pozornost Ludvíka věnovala také všem těm, kteří byli ve společnosti vyloučeni. Pátrala a napomáhala s ostatními k uspokojení spirituálních a materiálních potřeb těchto lidí, a to se ctností pokory a jednoduchosti (Charpy, 1999, str. 60).

3.4 Hodnoty a spiritualita Společnosti

V komunitě Ludvíka propagovala vzájemnou snášenlivost, život v lásce, rovnosti, úctě. Tímto se projevuje úcta Nejsvětější Trojici (Charpy, nedatováno, s. 33). Ludvíka uvedla: *„Navíc, uctívají Nejsvětější Trojici kvůli velké jednotě, která panuje mezi nimi, není zavazující ani vynucená silou, ale je udržována příjemnou potřebou, kterou srdečnost podněcuje ke vzájemné lásce...“* (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 674, č. 24, E. 8). Společný komunitní život pak bude Dcerám podporou v obětování se bližnímu. Bude jim také obohacením při sdílení svých vzájemných zkušeností a duchovního života. Bůh byl vzorem pro tuto světici a chtěl, aby fungování této Společnosti bylo pro dobro všech trpících žijících v nouzi a ve velkém riziku. Společný život Dcer je tak určitou jistotou péče o chudé, zabezpečuje tak jeho kvalitu a bytí (Charpy, nedatováno, s. 40). Ludvíka dbala na harmonii mezi Dcerami. Dcerám také napsala:

„Moje drahé sestry, stále pro vás vyprošuji Boží požehnání a prosím Ho, aby vám udělil milost vytrvání ve svém poslání, abyste Mu mohly sloužit způsobem, jakým vás prosí. Dávejte

velký pozor na služby chudým, hlavně na vzájemném soužití ve velké jednotě a srdečnosti, milujte jedna druhou, abyste napodobily jednotu a život našeho Pána.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 835, č. 302, E. 111).

Pochopila totiž, že nesoulad mezi sestrami by vedl k oslabení péče o chudé. Chudí by pak doplátili na nedostatek lásky a na neshody ve Společnosti. Péče by jim byla poskytována buď špatně, anebo vůbec (Charpy, nedatováno, s. 42).

„Došlo mi, že abychom byli věrní Bohu, měli bychom žít velkou jednotu mezi sebou, a tak jak Duch svatý je v jednotě s Otcem a se Synem, tak také život, ke kterému jsme se dobrovolně zavázaly by měl přenášet tuto jednotu srdcí, která nás bude bránit před rozhořčením proti jednání ostatních a bude vypovídat o toleranci a srdečné trpělivosti k našemu bližnímu.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 756, č. 173, E. 53).

Charpy (nedatováno, s. 42, 33) dodává, že komunitní život se stává zdrojem podpory při péči o chudé. Dcera křesťanské lásky dokáže člověku navrátit jeho hodnotu a důstojnost, které mají Boží děti, a to prostřednictvím služby chudým. Zde dochází opět k propojení její spirituality s charitativní péčí, neboť služba chudým zde dostává ještě větší charakter. Nejde zde jen o péči těla, nýbrž také o zlepšení psychické oblasti člověka navrácením jeho hodnoty a důstojnosti Božího dítěte.

Společnost prošla už za života zakladatelky krizí, a to v letech 1647-1648. Péče o chudé není lehkou záležitostí, a proto některé Dcery Společnost opouštějí, dokonce odmítají poslušnost. Je to důsledek zanedbávání vztahu k Bohu. Bůh je totiž opora této tak náročné služby (Charpy in Guyaut, 1995, s. 41). Krize vyústila v narušení soužití sester. Ludvíce způsobila velkou úzkost. Cítila zodpovědnost za tuto situaci. Pomalu však odhalila, že se jednalo o dílo Boží očisty. Nicméně, i v negativních věcech se dají vidět pozitiva. Měsíce krize tedy sloužily k tomu, aby si každá sestra byla vědomá svého povolání, které jí bylo dáno od Boha (Charpy, 1988, s. 77, 87). To on je ten, kdo jim dodává sílu. Bez správného vztahu k Němu se bude jen stěží pracovat. Kristus též procházel krizí, a to právě na kříži. Ludvíka je hluboce proniknutá tajemstvím Ježíše. Kristus se svým tajemstvím prostupuje světici i v jejích úzkostech. Skrze utrpení zakouší přítomnost Boha, který ji miluje (Charpy in Guyaut, 1995, s. 41). Propojení její spirituality tak také nastalo ve vlastní zkušenosti utrpení, která ji pak motivovala k empatii. Pokud v utrpení vidí milujícího Boha, pak ke svým klientům projevuje empatii a pochopení. Ludvíka sestře Janě Františce napsala: *„Pokračujte, tak jak vás prosím, ve službě našim drahým pánům s mírností, respektem a srdečností, a vizte v nich vždy Boha.*“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 411, C. 435, dopis sestře Janě Františce z června roku 1653). Charpy (nedatováno, s. 15, 128) dodává, že inspiraci může Dcera křesťanské lásky také

nacházet v Matce Boží. Z ní si Dcery mají brát velký příklad, a to hlavně v pokorné a jednoduché službě chudým, která je prostoupená láskou. Kristus totiž tyto nuzné miloval neobvyklým způsobem.

Sestrám do Le Mans napsala mimo jiné toto: „...a budou si připomínat, že nejsou na tomto světě pro nic víc než pro to, aby milovaly a sloužily Bohu a bližnímu.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 754, č. 169, E. 50). Jedním z hlavních cílů byla pro Ludvíku kvalitní služba chudým, která stála dokonce před dodržováním pravidel. Sestry vedla k obětavosti v tělesné i duchovní rovině. Služba je hlavním prvek spirituality Dcer, neboť tou se jejich duchovní život rozvíjí, žije a živí. Ludvíka dbala na růst ve ctnostech, a také podporovala u sester duchovní cvičení (Martínez, 2011, s. 325). Být správnou Dcerou křesťanské lásky tedy spočívá také v pozorném sledování potřeb osamocených a ve snaze o znovunalezení jejich důstojnosti (Charpy, nedatováno, s. 113-114). Sociální práce nabírá velkou inspiraci, a to jak ve sledování potřeb klientů, tak ve snaze navracet jim lidskou důstojnost.

Dcery pak pečovaly o své klienty ve městech a na vesnicích, v nemocnicích, v domovech, ve věznicích a galejích. Pomocnou ruku podaly také vojákům, a to jak v období válek, tak v období míru, při válkách občanských i zahraničních. Pomoc se skládala z léčiv a potravin, ale také z různých rad a instrukcí (Gobillon, 1991, s. 38). Sestrám, které šli do Arras kladla na srdce „...aby sloužily chudým tělesně a duchovně...“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 803, č. 251, E. 95). Ludvíka chápala Ježíšův život jako dar a lásku, proto si přála, aby se Jeho život stal inspirací pro ten její. Nejsvětější Trojice je projevem plnosti lásky, a aby tuto lásku uctila, zvolila Trojjediného Boha za inspiraci pro komunitní život. Ludvíka pochopila, že služba chudým a trpícím v Kristu se vyznačuje totálním obětováním se Bohu. Tuto skutečnost často předkládala Dcerám. Když sestra slaví eucharistickou oběť a přijme Krista do svého srdce, naplní se láskou, kterou může předávat dalším lidem, a dokáže se tak za druhé obětovat (Charpy, nedatováno, s. 30-34). Propojení spirituality s charitativní činností se pak uskutečňuje právě v totálním obětování se Bohu a obětováním se pro druhé. Ludvíka uměla předat svou lásku sestřím. Jejich láska má totiž svůj původ v Ježíšově srdci. Byl to právě Ježíš, kdo povolal a shromáždil Dcery k tomuto úkolu (Hance, 2012, s. 317-322). Propojení je tedy evidentní v Kristu. Poláček (1992, s. 131) píše, že Ludvíka nepochybovala o tom, že čím blíže se dostane k chudým, tím užší bude její spojení s Ježíšem. Takto se její spiritualita prohlubuje a lze vidět provázanost charitativní péče s její spiritualitou.

Svobodu Ludvíka chápe jako Boží dar, který člověk dostal k tomu, aby mohl dělat svobodná rozhodnutí, mít na výběr zvolit si život, nebo smrt, dobro, nebo zlo. Ludvíka si uvědomuje velikou důstojnost klientů, ať už se jedná o vězně a galejníky, vyloučené děti,

duševně nemocné, nebo zkrátka lidi vyloučené ze společnosti, proto vybízí i své svěřenkyně k úctě, respektu a lásce ke všem lidem. Žije svým přesvědčením. Kristovo lidství Ludvíka kontempluje, objevuje a stará se o něj v bolestném lidství, které reprezentují chudí. Zájem o sestry a o ocenění toho dobrého v nich je důkazem jejího respektu ke každé zvlášť (Charpy, 1988, s. 107-109). Sestře Bárbaře Angiboust-Bernay napsala:

„...moje drahá Dcero, jsme povinni těšit všechny a dělat to s trpělivostí v díle našeho Boha, vykonáváním všech věcí beze spěchu; naše poslání služebnic chudých je pro nás oznámením sladkosti, trpělivosti a tolerance, kterou máme mít k druhým; respekt a úctu musíme mít k celému světu a k chudým, kteří jsou součástí Ježíše Krista a našimi pány, a k bohatým, aby nám poskytli prostředky k vykonání dobra chudým.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 454-456, C. 487, dopis sestře Bárbaře Angiboust-Bernay z roku 1655).

Tímto velmi inspiruje sociální práci, protože ponechává možnost svobodné volby klienta. Ten by neměl být do ničeho nucen. Stará se též o své sestry, oceňuje je, ale nebojí se mít k nim výhrady, a tím je posouvat dál.

Ve spiritualitě sv. Ludvíky hrálo velkou roli působení Ducha svatého. Vnuknutí Ducha svatého stojí totiž v základu formace každé mladé sestry, která pak má dát svou odpověď Bohu. Sestra by měla být vždy pozorná vůči tomuto vnuknutí. Ve svém rozhodnutí je však svobodná a závislá na Boží milosti. Duch svatý je ten, který jim pomáhá upínat oči na Krista přítomného v člověku, v každé zvlášť, v chudých, či v různých událostech. Vedení duchem svatým se pak projevuje ctností pokory, lásky a jednoduchosti (Martínez, 2011, s. 330).

3.5 Významné cílové skupiny charitativního působení Ludvíky a jejích Dcer

3.5.1 Chudí jakožto klíčová cílová skupina tehdejší doby

Nyní se budu zabývat cílovými skupinami Ludvíky a Společnosti. Jejich působení bylo opravdu rozmanité. V centru pozornosti však stáli chudí lidé. Ti se nacházeli na nejnižším stupni pomyslné pyramidy té doby. Život neměli vůbec jednoduchý. Obývali jak vesnice, tak města, žili život plný nouze a nejistoty. Živili se prací svých rukou, často se tedy jednalo o malé rolníky, sedláky a lidi, kteří vykonávali drobné práce ve městech. Jejich nouze pak závisela jak na výši daní, tak na úrodě. Právě jim měly sestry projevovat úctu jako první, vidět v nich jejich hodnotu a uznat je, a to i přes jejich vnější vzhled. Sestry měly být také empatické a pochopit jejich utrpení. Laskavostí a jemností jim pak prokazovat lásku. Příkladem bylo to, že Dcery

křesťanské lásky se věnovaly dívkám z chudých rodin na vesnicích, kterými by ostatní pohrdli. Sestry je učily a poskytovaly jim správnou výchovu (Charpy, nedatováno, s. 101-102, 112-113). Francie za časů Ludvíky byla v základním vzdělávání veřejnosti velmi zaostalá. Nicméně Dcery pomohly i v tomto aspektu. Vytvořila se ve vesnicích určitá místa pro vzdělávání. Prostřednictvím této pedagogické základny tak mohlo mnoho analfabetek získat alespoň minimum vzdělanosti (Román, 1981, s. 264).

Našlo by se několik důvodů, proč chudoba vzrůstala. Příkladem je válka drásající zemi zhruba čtyři desítky let, dále nechvalný daňový systém tehdejší doby. Byli jím uvazováni především lidé, kteří po ekonomické stránce na tom nebyli zrovna nejlépe. Dalším problémem byla série krátkých až středních částečných krizí působící především na ekonomicky slabší obyvatele. Autor uvádí, že téměř polovina populace trpěla chudobou, a také ji tvořili lidé stojící u pomyslné hranice upadnutí do chudoby (Román, 1981, s. 145).

Dcery měly původně vykonávat terénní sociální práci. Román (1981, s. 264) píše, že na počátku měly za úkol sloužit chudým v jejich domácnostech. Fungovalo to následovně. Sestra procházela po ulicích farnosti dvakrát za den. Chodila ke klientům přímo domů. Nesla s sebou potraviny, léky a masti. Sester bylo více a dělily se na katechetky, zdravotnice a služebné. Klientům tedy také uklízely, aplikovaly masti a stlaly postele. Měly jim poskytovat i spirituální doprovázení v podobě rady, útěchy, duchovního poučování o křesťanských pravdách a životě víry. Svou pozornost bylo potřeba věnovat také jejich rodinám se snahou směřovat je k možnosti svátosti smíření. To vše bylo třeba poskytovat pod záštitou pokory, radosti, lásky a s respektem. Pokud pacienti odmítli léky, nebo se sestrami nemluvili s úctou, byly Dcery poučené, aby s nimi i přes to zacházely hezky.

Kromě cílových skupin, které zde zmíním, Ludvíka také sloužila chudým dívkám bez peněz, lidem bez přístřeší, uprchlíkům, obětem násilí, a také kněžím a řeholním sestrám, kteří museli opustit své kláštery a uprchnout. Dcery by měly sloužit právě těm nejopuštěnějším, poznávat je a snažit se reagovat na jejich potřeby. Ve spisech Vincence a Ludvíky lze najít několik prvků, jak být dobrými služebníky. V základu tedy stojí spolupráce. Je dobré a účinné spojit síly a navzájem využívat své možnosti, dary, zdroje, čas a prostředky ke službě. V návaznosti na spolupráci je tedy nutná organizace. Je třeba rozdělit si úkoly a sloužit osobně. Jít k chudým, poznávat je. Sloužit jim s láskou (Griffin, 2013, s. 393-397).

3.5.2 Děti

Velkým problémem tehdejší doby bylo také to, že na tyto odvržené děti bylo často pohlíženo s opovržením jako na děti hříchu. Ludvíka taktéž nebyla výjimkou. Jak pro ostatní, tak i pro ni bylo těžké překonat toto stigma. Světici se to nakonec podařilo a dokázala jim s odvahou sloužit. I jim se tedy dostalo dobré služby (Griffin, 2013, s. 391-392). Péče o vyloučené děti se uskutečnila roku 1638. Jednalo se o velmi naléhavou záležitost a Ludvíka měla speciální zájem o pomoc těmto dětem.⁸ Ty se totiž nacházely v opravdové potřebě, ať už z důvodu nouze, nebo surovosti otce a matky. Ludvíka byla všem matkou bez rozdílu (Gobillon, 1991, s. 25-31). Pochopila, že je nutné jim projevovat o to větší pozornost, neboť jsou citlivější než dospělí lidé (Poláček, 1992, s. 70). Tehdy se stalo nechvalnou tradicí jak pro manžele, kteří neměli dostatek finančních prostředků, tak i pro otce, či matky, jimž se narodilo nemanželské dítě, odložit svého potomka na křižovatky ulic, před kostely, kláštery (Poláček, 1992, s. 88). Vincenc tedy spolu se svou svěřenkyní shromáždili setkání dam. Tito dva světci na nic nečekali a vytvořili provizorní projekt, který shromáždění schválilo. Rozšíření se mu dostalo 17. listopadu roku 1640. Úlohy byly rozděleny následovně. Dámy si vzaly na starost financování plánu, Dcery křesťanské lásky práci přímo prováděly, a Ludvíka se stala sekretářkou. Lidé přinášeli nalezené novorozence Dcerám, které jim poskytly první služby. Další fází byla snaha najít vhodné rodiny, ve kterých by byla dětem poskytnuta náhradní péče. Dokonce byly vytvořené soupisy takových rodin, které za péči v případě nutnosti dostaly finanční částku. Dámám pak náležela povinnost kontrolovat dodržování práv dětí v rodinách a následné vypracování písemných posudků. Toto dílo ale nebylo dostačující pro množství odložených dětí. Zanedlouho se však našlo nové řešení. Zámek v Bicetre se měl stát novým domovem pro tyto děti. Ludvíka zde uvedla věci do pohybu. To se projevilo například založením školy v tomto novém domově (Poláček, 1992, s. 91-93). Ludvíka dala Dcerám i konkrétní instrukce, jak se o děti starat:

„Když Dcery vstoupí ráno do dětského pokoje, kleknou si, aby nabídly Bohu všechny služby, které budou poskytovat Našemu Pánu v podobě jeho dětství v osobě jeho něžných dětí, budou se modlit Přijď, ó Duchu přesvatý a pokropí svěcenou vodou všechny děti, přimějí je, aby pozvedly srdce k Bohu.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 723, č. 126, E. 41).

Vincenc sděloval Dcerám, že jde o mystiku práce. V dětech měly vidět děti Boží. Dcery starající se o ně jsou pak matkami těchto Božích dětí. Při jejich vzdělávání stála na prvním místě

---

⁸ Dokonce až 400 dětí leželo opuštěných u bran kostelů a na ulicích Paříže 17. století (Charpy, 1988, s. 48).

hlavně náboženská výchova, dále pak čtení a psaní. Děti byly vedeny k práci v nějakém řemeslu (Román, 1981, s. 274-275). Dcerám pak Ludvíka radila následovně:

„V jednu (Dcera) shromáždí starší děti, aby jim vysvětlila katechismus a naučila je poznávat písmena. Potom, jim dá kousek chleba s dobrotami na svačinu, pokud je bude mít. Až budou děti uloženy ke spánku, postará se, aby ještě jednou nabídly své srdce Bohu, a dá jim svěcenou vodu tak jako ráno.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 723, č. 126, E. 41).

Charpy (in Guyaut, 1995, s. 38-39) zmiňuje, že děti mají učivo hlavně pochopit. Ludvíka kladla důraz ne na kvantitu, nýbrž na hloubku věcí. Neviděla smysl v tom, učit se rozsáhlé množství látky. Děti měly pak své vědomosti dokázat využít v praxi. Talenty a zájem dětí se snažila rozvíjet, dle toho si totiž měly v budoucnu vybrat své povolání.

3.5.3 Vězni a galejníci

Vězni se v té době nacházeli na opravdu velmi nízké a nelidské životní úrovni. Pro Ludvíku i pro Vincence také služba těmto odsouzeným znamenala projev cti Kristu. Sestry pak potřebují při práci s touto cílovou skupinou zvláštní opatrnost, trpělivost, jednoduchost, a také další ctnosti (Charpy, 1988, s. 56). Vincenc tedy nabídl Dcerám možnost pracovat s touto skupinou. Ludvíka samozřejmě souhlasí, nicméně připraví pro dívky určité instrukce. Pravidla obsahovala hlavně prohloubení víry Dcer. Bylo zde nutné, aby dokázaly rozpoznat i v těchto vězních Ježíše. Ludvíka zdůrazňovala, že služba duchovní a tělesná jdou ruku v ruce, a že skutky tělesné nemohou být odloučené od skutků duchovních. Kromě lékařské péče je třeba uspokojit i duchovní potřeby vězňů a dodat jim odvalu (Poláček, 1992, s. 103-105). Další aspekt pro inspiraci sociální práce se nachází v tom, že dříve, než své svěřenkyň Ludvíka někam posílá, snaží se je vybavit pravidly, a to proto, aby se jim co nejlépe pracovalo a klientům vznikla komfortní služba. Ludvíka pak Dcerám napsala:

„Je potřeba zahrnout do některého z článků (Pravidel), aby se (Dcery) v žádném případě nepřely s galejníky, ačkoli by to bylo pochopitelné z důvodů jejich nespokojenosti, jak říkají někteří z nich, neměly by jim nic vyčítat ani s nimi tvrdě mluvit, ale mít s nimi velký soucit, jak pro jejich spirituální stav, tak pro ten tělesný, který je tak politováníhodný...“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 729, č. 134, E. 43).

Ludvíka také Dcerám radila, aby neočekávaly uznání a vděčnost za svou práci. Sestry též ale neměly dávat klientům důvody k jejich nespokojenosti s poskytováním služby (Poláček, 1992, s. 105-106). Připravila tak sestry na nelehkou roli. Tento fakt je důležitým pro sociální práci a pro předcházení syndromu vyhoření.

3.5.4 Duševně a tělesně nemocní

Ludvíka byla oslovena samotným vedením útulku s názvem Petites Maisons s prosbou o pomoc pacientům. Ludvíka pomohla, a dokonce roku 1655 se Společnost chopila vedení tohoto útulku, ač to pro budoucí světici znamenalo mnoho nových starostí. Pochopila, že když je pozemské tělo člověka na této zemi hodně zdeformované, o to více lze v takovém člověku vidět trpící Ježíšovu tvář. Nezištná práce a přítomnost sester nesla hojné ovoce. Prostřednictvím laskavého zacházení s klienty, tak docházelo k požadovaným účinkům. Mnoho klientů přemohlo svou nelehkou situaci, a dokonce se někteří natolik psychicky zlepšili, že jim bylo umožněno vrátit se k rodině. Byly to nevysvětlitelné pozitivní výsledky té doby. Klíčový aspekt se nacházel v zájmu o člověka, což byl základ jejich úspěchu (Poláček, 1992, s. 109-110). Dle mého názoru Ludvíka se svou Společností předstihla Rogerse se svou terapií zaměřenou na člověka, byť tehdy tento přístup ještě neexistoval a nebyl pojmenován. Jeho efektivita byla potvrzena už za dob sv. Ludvíky. Je tak velkou inspirací pro sociální práci.

Stav nemocných v tehdejších nemocnicích působil Ludvíce starosti stejně jako dalším lidem. O nemocné však nebylo dostatečně pečováno ani v oblasti tělesné, natož tak v duchovní. Lékařské vědomosti tehdejší doby samozřejmě nelze porovnávat se znalostmi dnešního století, ale naprosto běžně se stávalo, že leželo více pacientů na jednom lůžku. Hygiena v nemocnicích byla pro nemocné taktéž velmi nedostačující, stejně jako jídlo, které nebylo dobré. Nejedná se o jediné nechvalné příklady z tehdejších špitálů. Ve spirituální rovině šlo například o konání svátostí smíření bez příprav, k čemuž byli pacienti nuceni. Při nástupu do nemocnic upadl jejich duchovní stav v zapomnění, a vzpomenu na něj bylo až při jejich posledních momentech, kdy už byli smrti na dosah (Román, 1981, s. 140-141). Ludvíka tedy Dcerám radila, aby kladly důraz na spiritualitu člověka, což dokazuje tento její text:

„Péči, kterou musíte mít připravenou pro nemocné je, aby obdrželi svátosti, dělejte, co bude možné abyste jim pomohly dobře se připravit, stejně tak jim poskytnout útěchu, když to budou skutečně potřebovat, respektujte je a mluďte s nimi s jemností a pokorou, nemyslete si, že by vám nemocní měli být vděční za vaše služby, které jim poskytnete.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 728, č. 133, E. 43). Ve farnostech pak měly Dcery pracovat následovně:

„... pomáhat chudým nemocným ve zmíněné farnosti; spirituálně, obstarávat, aby ti, co umírají odešli z tohoto světa v dobrém stavu a ti co se uzdraví se rozhodli, nikdy víc neurazit Boha; a tělesně, obstarat jim to, co potřebují jako potraviny a léky, a nakonec splnit horlivou touhu, kterou Náš Pán má, abychom se navzájem milovali.“ (Santa Luisa de Marillac, 1985, s. 684, č. 50, E. 18).

Ve školách a farnostech vládl jiný režim než v nemocnicích. Vše ale fungovalo na stejném principu. Vidět Krista v nemocném pacientovi. Dcery měly být věrné a poslouchat lékaře, úředníky nemocnic, ředitele a celkově všechny nadřízené (Román, 1981, s. 264).

3.6 Inspirace pro soudobou sociální práci

Nyní se zaměřím na problematiku inspirace. Jedním z mých cílů je zjistit, v čem svěřenci její spiritualita inspirovala pro službu druhým, a také, jaké inspirativní podněty pro sociální práci její spiritualita přinesla. Poslední cíl se pak týká inspirace pro soudobou sociální práci. Jedná se tedy také o stěžejní část mé práce. V průběhu četby si lze povšimnout na několika místech, v čem konkrétně Ludvíka inspirovala sociální práci, a to ať už svým duchovním životem, nebo svou charitativní činností. Proto zde utřídím tuto inspiraci, aby byla přehledná.

Co se týče duchovního života sv. Ludvíky, tak čerpala podněty z Písma svatého. Její spiritualita a služba druhým v duchu křesťanské lásky dokonale odpovídala několika pasážím z Písma. Především však v tom, že se snažila na chudé dívat očima víry. Vidět v nich vždy Boha. To bylo její životní filozofií a heslem. S tím pak úzce souvisí kontemplace a modlitba, a také hledání Boží vůle. Odevzdanost do Božích rukou mohla vidět především u svého duchovního vůdce, který ji k tomuto také vedl. Koná, co si Hospodin přeje. Velkou inspirací jí pak byl sám Kristus, kterého s radostí přijímala v podobě Eucharistie. Vždyť sám Ježíš byl chudý a ostatním pomáhal, uzdravoval je. Byl služebníkem Božím už zde na zemi. Ludvíka vedla sestry k následování Krista a napodobování jeho ctností. Jeho Matka Marie, které Ludvíka zasvětila Společnost, také dokonale projevila odevzdanost do vůle Nejvyššího. Inspirovala ji i Nejsvětější Trojice, a to především jednotou osob ve společenství lásky, ke které vedla opět sestry ve Společnosti. Při pohledu na život Ludvíky lze vidět, že dokázala rozpoznat ty správné inspirativní osoby ve svém životě a nechat se jimi ovlivnit. Středobodem inspirace se pro Ludvíku též stalo Kristovo Vtělení a vykoupění. Když zažívala těžkosti, svou motivaci našla v Kristu, který též trpěl na kříži. Z utrpení pak roste její citovost a empatie vůči ostatním.

Když pomínou její spiritualitu, ze které všechno vychází, lze také zmínit inspiraci pro sociální práci i v jiných aspektech. Například v tom, že pro Dcery zpracovala Pravidla, ve kterých je nabádala ke konkrétním věcem, ke konkrétní péči. Dokonce sepsala i časy jednotlivých úkonů. Ludvíka přemýšlela prakticky. Věděla, že znalost potřeb klientů je klíčovým poznatkem pro správnou službu. Vedla Dcery k pozorování a naslouchání klientům. Poznala také například, že dobrá spolupráce je základ úspěchu. Spolupracovala jak se sv.

Vincencem, tak s Dámami, které financovaly pomoc, nebo s lékaři, duchovními... Dcery pak nabádala k podřízenosti a poslušnosti vůči autoritám. Správnou spoluprací a organizací lze poskytnout kvalitní službu druhým. Příjemným zacházením sester docházelo ke zlepšení stavu klientů. Tehdy ještě pracovníci nejednali podle různých přístupů, neznali je, ale už tehdy Ludvíka pochopila, že pokud bude ke klientovi přistupovat empaticky, s úctou a důstojností, může mu tím hodně pomoci. Vedla také Dcery k sebepoznání, především ke znalosti a přijetí svých silných a slabých stránek. Sebeoznání pak mělo u Ludvíky i spirituální charakter, kterým vyjadřovala vděčnost Bohu. Dcery tak mohly zjistit své přednosti a hřivny, které jim byly dány. Věděla, že dobré pracovnice musí mít jasno především v sobě. Vzdělávala je a formovala, aby tak klientům byla poskytována ta nejlepší možná služba. Jakožto správná vedoucí sestry poučovala, sdílela se s nimi. Snažila se hledat tu nejlepší cestu vzdělávání, nebála se též použít výtky. Chápala je jako nástroj růstu. Se vzděláním sester a jejich formací úzce souvisí také snaha o kvalitu služby, která byla na tu dobu opravdu nezvyklá. Ve třetí kapitole jsem popisovala, že ve Francii tehdejší doby byla velmi špatná kvalita nemocnic, negramotnost chudých obyvatel byla naprosto běžná. Ludvíka značně předběhla svou dobu v důrazu na kvalitu. Jednota Dcer byla s tímto zaměřením úzce propojená. Ludvíka kladla důraz také na boj proti zlovykům. Láska u ní byla v hlavní roli. Dcery se snažila chránit před různými chorobami. Nebyly ji lhostejné. Zajímala se o jejich duchovní a tělesný stav. Další inspiraci lze tedy spatřit právě ve snaze chránit jejich tělesné a duševní zdraví, což je též nezbytné pro kvalitní službu druhým. Paní Pagáčová (2012, s. 63) v závěru své diplomové práce pojednávající o křesťanské a sociální činnosti této světice uvádí, že Ludvíka se začala naplno angažovat pro službu Kristu v chudých. Dokázala využít své zdroje ve prospěch chudých, ke zkvalitnění péče. Byla ideální sociální pracovnící, jelikož dokázala motivovat, nadchnout, jednat diplomaticky při výskytu nesnadných problémů, byla dobrou organizátorkou. Snažila se o plynulost služby. Kladla důraz na dobré vztahy s ostatními, se kterými udržovala písemný kontakt. V neposlední řadě pak dbala na duchovní stránku služby a nebála se i sama pomáhat.

Nyní bych se více zaměřila na konkrétní čtyři aspekty inspirace pro sociální práci. Jedná se o rysy přístupu zaměřeného na člověka, které lze spatřit ve službě druhým sv. Ludvíky a jejích Dcer. Dalším bodem je vzdělání sester. V dnešní době už sociální práce má Asociaci vzdělavatelů v sociální práci. Za dob této světice nic takového neexistovalo, ale ona si byla dobře vědomá potřebnosti vzdělání pro kvalitu služby. Tím narážím na další důležitý prvek inspirace – na kvalitu, s tou jsou také úzce spojené hodnoty Ludvíky a celé Společnosti, které se odráží v dnešní sociální práci.

Ludvíka vnímala klienta jako velice hodnotnou bytost. Projevovala mu úctu, lásku a s pokorou mu sloužila. Prostřednictvím vlastní zkušenosti utrpení tak dosáhla potřebné empatie. Byla citlivá vůči svým klientům. Carl Rogers (1998, s. 106-107) ve svém učení zdůrazňoval tři důležité předpoklady. Ten první nazval kongruenci, případně autentičnost, nebo také opravdovost. Terapeut by měl být ke klientovi upřímný a otevřený, neměl by se bát ukazovat své postoje a pocity. Zkrátka snažit se být přirozený a brát na vědomí své prožitky. Díky kongruenci existuje větší pravděpodobnost, že klient bude růst a proměňovat se. Ludvíka vedla Dcery k tomu, aby si uvědomovaly vlastní identitu i identitu klientů. Sebepoznání pak úzce s tímto předpokladem souvisí a mělo pro ni důležitý význam.

Druhou typickou rogeriánskou podmínkou je bezpodmínečné pozitivní přijetí. To v sobě zahrnuje zájem, důvěru a akceptaci. Opět je zde pravděpodobná změna v klientovi za předpokladu, že pracovník mu bude vyjadřovat toto přijetí. Terapeut by měl nechat klienta vyjádřit své pocity, ať už se jedná třeba o strach, rozpaky, zlost, nebo na druhé straně lásku s odvahou. Terapeut klienta nehodnotí, ale oceňuje (Rogers, 1998, s. 107). Ludvíka svým sestram radila, aby ke klientům přistupovaly mile, i když tento postoj nebude opětován, či dokonce budou proti nim klienti vystupovat nehezky, či arogantně. Přistupovala tedy ke klientům dle tohoto předpokladu. Upřednostňovala soucit, citlivost vůči potřebám klienta a uvědomování si jeho identity.

Rogers (1998, s. 107) popisuje třetí důležitý aspekt – empatické porozumění. Definuje tento empatický postoj jako uvědomování si klientova prožívání. Konkrétně bere na vědomí jeho osobní významy a pocity. Klientovi pak tyto své poznatky sděluje. Terapeut může dokonce vstoupit do vnitřního života klienta a sdělit mu i poznatky, které se nachází na nevědomé úrovni. Empatie stála v centru pozornosti této svěťice. Sestry měly mít pochopení pro utrpení svých klientů. Měly na klienta pohlížet zevnitř. Prostřednictvím aktivního naslouchání a pozorování pak zjišťovat jejich potřeby. Rogers (1998, s. 123) dospěl k závěru, že pokud je naslouchání opravdu pozorné ze strany terapeuta, může být velmi přínosné pro následnou pomoc. Zjistil také, že ačkoli se jedná o pasivní způsob interakce, může být velice prospěšný. Tento nástroj Rogers užíval, když si nebyl jist, co jiného udělat. Rogers (1998, s. 126-135) dále popisuje potřebnost citlivosti. Chápe, že ideální terapeut hojně empatii používá. Prostřednictvím empatie totiž může klient alespoň na nějaký čas zažívat pocit toho, že je součástí lidského druhu. Výsledkem je pak klientův pocit zájmu, úcty a akceptace vlastní osoby. Ideální empatie je taková, která druhého přijímá a nehodnotí. Ludvíka měla ke klientům velkou úctu a respekt, snažila se obnovit jejich důstojnost a reagovat na jejich potřeby. Snažila se nedbat na stigmatizaci klientů. Dle Rogerse (1998, s. 108) je v tomto přístupu důležitá také víra v člověka

a v živé organismy. Člověk a ostatní živé organismy totiž ve svém životě směřují k naplnění. Autor zde použil termín aktualizační tendence. Lze to také nazvat směřování k rozvoji. Tato tendence však může být různě ničena a poškozovaná.

Druhou velkou inspirací byla Ludvíka právě v oblasti vzdělávání a formování sester a v jejich přípravě pro výkon práce. V dnešní sociální práci je vzdělání nebytnou součástí výkonu sociálního pracovníka. Tuto problematiku pak řeší také Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Navrátil (2001, s. 25) popisuje, že praxe s teorií jdou ruku v ruce. Profesionální sociální pracovník by měl umět použít naučenou teorii a vědomosti. V sociální práci jsou potřebné různé teorie, které pak slouží jako návody. Lze pak upozorovat při práci sociálního pracovníka, zda jeho intervence probíhá jen dle jeho pocitů a domněnek, nebo zda se jeho profesionalita odráží právě v užití různých přístupů a teorií. Autor dokonce hovoří o nebezpečí intervence pro klienta a celou společnost, pokud pracovník nezná problémy svých klientů a nejedná podle teoretického ukotvení. Je nutné podotknout, že za dob Ludvíky neexistovaly přístupy v sociální práci, jak je známe dnes. Vzdělání bylo pro většinu chudého obyvatelstva nepřístupné, a tak bylo naprosto normální, že dívky, které se rozhodly pomáhat druhým prostřednictvím Společnosti často neuměly ani číst, ani psát. Ludvíka chápala potřebnost vzdělanosti a formace, a tak neotálela a Dcery vzdělávala. Tyto své vědomosti pak předávaly dál dětem. Ludvíka jim sepsala Pravidla, učila je, jak pečovat o nemocné. Praxi Dcery absolvovaly v podstatě hned na pracovištích. Pozorovaly Ludvíku při práci. Ta jim předávala své zkušenosti a poučovala je. Kladla důraz na moudré vykonávání práce s rozvahou. Vše mělo sloužit hlavně klientům. Chtěla, aby jim byla poskytnuta správná péče. Dbala na kvalitu. Ludvíka propojovala sociální práci s oblastí pedagogiky, spirituality, práva, a to zejména když dbala o dodržování práv dětí. Dále také lze vidět v její práci lehké nastínění a propojení s oborem psychologie. Navrátil (2001, s. 25) popisuje, že sociální práce není obor uzavřený, ale právě naopak se propojuje s vědními oblastmi práva, sociologie, psychologie... V sociální práci je běžnou praxí využívání teorie jiných oborů. Je zde také snaha vnímat člověka jako celistvou osobu, a proto se praxe s teorií utváří dle tohoto aspektu. V tomto oboru je tedy cennou schopností, když pracovník dokáže využívat poznatky i mimo rámec samotné sociální práce a využít je ve prospěch klienta.

Ludvíka kladla důraz na kvalitu poskytované péče. Vycházela z toho, že v klientovi viděla Krista, tudíž vedla i sestry k tomu, aby péče byla kvalitní. K této kvalitě měla přispět jednota mezi Dcerami a celkový komunitní život. Ten byl zdrojem podpory a oživení při péči o potřebné. Vliv na kvalitu měly mít také jejich ctnosti, láska k chudým, celkové hodnoty společnosti, mezi kterými se vyskytovala například úcta, svoboda, dále také vzdělanost a

formace sester. V základu kvality stála vzájemná spolupráce, správná organizace práce a osobní služba. Dětem v náhradních rodinách kontrolovaly dodržování práv Dámy. Lze tedy zpozorovat možné základy inspekční kontroly. Když Dcery čeká nějaká nová a náročná práce, jako tomu bylo například ve věznicích, o to více Ludvíka Dcery připravuje. Jde jí opět o blaho klienta a důkladnou péči. Spiritualita je pro Ludvíku zdrojem a motivací pro poskytování kvalitní služby. K tomu vede i své Dcery. Pochopila, že pro správnou péči je třeba znát potřeby svých klientů. Matoušek (2008, s. 92) definuje kvalitu péče jako celkový indikátor, který je typický pro sociální služby. Taková péče by měla být dostupná všem lidem bez ohledu na místo výskytu. Služba by pak neměla být závislá na ceně. Je třeba ji přizpůsobovat, jelikož se klientovy potřeby mohou v průběhu měnit. Kvalita podléhá kontrole pověřeným člověkem, který není poskytovatelem této služby. Pokud se v takové službě vyskytne nějaká nesrovnalost, či chyba, měla by být odstraněna. Autor též popisuje důležitost nastavení individuální péče. Ludvíka s Vincencem ke svým klientům přistupovali individuálně. V dnešní době kvalita v sociálních službách podléhá Standardům kvality, což v té době samozřejmě neexistovalo.

Jak už jsem psala výše, Ludvíka dbala na ty správné hodnoty, které stály v základu celé Společnosti. V Zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb., konkrétně tedy § 2 odst. 2 lze nalézt základní zásady, na kterých sociální práce stojí dnes:

„Rozsah a forma pomoci a podpory poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování. Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.“ (Zákon č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, § 2 odst. 2)

Ludvíka předběhla svou dobu právě v důstojnosti, kterou u klientů respektovala a obnovovala. Snažila se k nim přistupovat individuálně. Svoboda pak byla základní hodnotou celé Společnosti. Ludvíka se snažila uspokojovat potřeby svých klientů. Zvláště u dětí podporovala právo na život, dbala na dodržování jejich práv v rodinách. Vězněm a galejníkům, nemocným a všem cílovým skupinám se s celou Společností snažila zajistit právo na důstojný život prostřednictvím uspokojování jejich spirituálních a tělesných potřeb. Chodila k těmto sociálně vyloučeným skupinám, chtěla, aby měly život v plnosti. Snažila se o začleňování osob zpět do Společnosti, ať už prostřednictvím vzdělání a gramotnosti, nebo formou vystavěného dětského domova, kam se mohly uchýlit opuštěné děti. Tento domov je ukázkovým příkladem

snahy o rozvoj osobnosti a následné samostatnosti. Dcery zde děti vyučovaly. Ludvíka rozvíjela jejich talenty a dary. V budoucnu si měly pak vybrat své povolání, čímž předcházela jejich dalšímu vyloučení a chudobě.

3.7 Závěr života, poslední odevzdání se Bohu

Ludvíka neměla dobrý zdravotní stav. Začátkem května roku 1656 ji pak postihla nemoc, a jejímu zdraví to jen přitížilo. Její Dcery prosily Boha za svou vedoucí prostřednictvím modliteb (Charpy, 1988, s. 131). V průběhu nemoci ale nepřestala praktikovat svá cvičení lásky. Nepřestala se zajímat například o to, zda je o chudé ve farnostech pečováno dobrým způsobem. Svým svědectvím vykazovala bezvadné pokání. Vincencovo zdraví na tom nebylo taktéž dobře. Nemohl tedy jít za svou spolupracovnicí. Ta toužila alespoň po jeho psaném slově, které ji Vincenc odepřel. Poslal ji však kněze, který ji měl být na blízku. Vincenc jí ale nechal vzkázat, že v nebi se pak jistě střetnout. V březnu, konkrétně tedy 13. dne pak došlo ke zhoršení její situace. Svět opustila 15. března roku 1660. Bylo to zrovna pondělí velikonočního týdne (Gobillon, 1991, s. 50-52).

V Římě 10. února roku 1960 byla prohlášena za patronku všech zasvěcených osob do křesťanských sociálních děl.⁹ Důvodem bylo to, že za svého života usilovala spolu se sv. Vincencem de Paul o sociální díla, a to nadprůměrně. Nespoléhala se přitom jen na sebe, ale také na pomoc Boží (Jan XXIII., 1960, s. 1). Ludvíce během jejího života nešlo o čest, nebo o slávu. Byla ochotná nechat se proměnit Duchem svatým. Díky tomu se tak stala Božím nástrojem, který Bůh využil a ona tak církev obohatila enormním dílem. Ulevila tak trpícím (Charpy, 1988 s. 140). Pro sociální práci je to z mého pohledu velmi důležitá a inspirativní osoba, která stojí za poznání. Právě z tohoto důvodu jsem ji svojí práci věnovala. Zmínila jsem i její odchod z tohoto světa, pro celkovou představu jejího života, a také proto, že až do posledního dechu se zajímala o chudé. Klienti ji nebyli lhostejní, a to ani když umírala, a měla už jiné starosti, především o spásu své duše a o nedalekém setkání s Tím, kterému během života tak poctivě, s láskou a úctou sloužila v druhých. Její spiritualita s charitativní službou ji tak provázela až do konce života. Ač v posledních chvílích nemohla sloužit tělesně, mohla tak své chudé doprovázet modlitbou, duchovním skutkem milosrdenství.

---

⁹ Její beatifikace papežem Benediktem XV. Proběhla 9. května 1920 a kanonizována pak byla Piem XI. 11. března 1934 (Poláček, 1992, s. 138).

Závěr

V první kapitole jsem se pokusila nastínit život svaté Ludvíky de Marillac. Nejdříve jsem popsala historii Francie spolu s duchovními proudy, které se promítaly do duchovního života této světice. V historii si lze povšimnout zhoršené sociální situace ve Francii. Chudí lidé byli negramotní, opuštěné děti se nacházely na ulicích města. Ludvíka se ale nedožila zlepšení situace ve své zemi, ač jejím obyvatelům s láskou pomáhala. Duchovních proudů nebylo ve Francii málo. Ludvíku inspirovali především světci španělského mysticismu spolu s Ignácem z Loyoly a Františkem Saleským. Ve Francii se též objevoval jansenismus a kalvinismus, který přinesl značné nepokoje. Dětství a mládí Ludvíky tvořilo důležitou etapu pro rozvoj její spirituality. Dětství neměla vůbec jednoduché, ale i přes to se v budoucnu dokázala odevzdat do Boží vůle a naplnit své poslání mimořádným způsobem. Bylo jí dopřáno kvalitní vzdělání a následně obdržela praktické znalosti. Tato žena, na kterou se lidé té doby dívali skrz prsty, dokázala odpovědět na Boží volání a dotáhla to tak daleko, že ji církve prohlásila za svatou. Byla poslušná, a to i přes to, že nemohla plně uskutečnit svou touhu zasvětit svůj život jen Bohu a vstoupit do řádu. Provдалa se a na svět přivedla syna Michala. Zažila pravý rodinný život, ale také obrovskou duchovní krizi. Po smrti manžela se její cesta začíná ubírat jiným směrem. Za zlomový okamžik jejího života lze považovat setkání se svatým Vincencem de Paul. Dochází k proměně její spirituality a k rozvoji charitativní činnosti podnícené tímto světcem.

V druhé kapitole jsem se věnovala jejímu duchovnímu životu. Začíná se u ní formovat spiritualita služby spolu se spiritualitou Vtělení. Její duchovní život je rozmanitý, stojící na několika základních pilířích: kontemplaci a meditaci, modlitbě, Eucharistii, vztahu k Panně Marii a hledání vůle Boží. Vlivem jejího duchovního vůdce prochází její spiritualita jistou formací. Do centra dosadila Krista s jeho Vtělením. Služba tak dostává podobu spirituality, ve které chápe chudé jako součásti Kristova mystického těla. Takže když slouží chudým, slouží tak zároveň i Kristu. Její duchovní život se prohlubuje a dochází k postupnému uzdravování od skrupulí a úzkostí. Služba druhým má pro ni i určitý terapeutický význam. K tomu, aby klientům poskytla co nejlepší možnou péči a viděla v nich vždy Krista, vede i své duchovní Dcery. Jejich služba přinesla mnoho dobrého. Důkazem je i to, že Společnost přežila až do dnešních dob.

Ve třetí kapitole se věnuji právě Společnosti a její charitativní činnosti. Ludvíka se stává spoluzakladatelkou. Do čela nastoupila jako vedoucí a formátorka sester. Projevila se jako empatická žena poháněná láskou ke Kristu. Dcery se snažila dobře vést, vzdělávat je a

připravovat na jejich povolání. Dále popisují spiritualitu a hodnoty Společnosti, mezi něž lze zařadit: snášlivost, jednotu, lásku, rovnost, úctu, kvalitní službu, hodnotu a důstojnost člověka, respekt, mírnost, pokoru a svobodu. Poté následuje část charakterizující cílové skupiny, kterým se Dcery věnovaly. Pečovaly zvláště o chudé tehdejší doby. Dále v centru pozornosti stály opuštěné děti, vězni a galejníci nacházející se v nelidských podmínkách a duševně a tělesně nemocní. Ke konci shrnuji oblast inspirace této světice. Na konci třetí kapitoly popisují v krátké podkapitole závěr života této svaté.

K napsání této práce jsem použila kompilaci jednotlivých zdrojů. Musím konstatovat, že autoři se ve svých knihách o životě Ludvíky shodovali. Někteří popisovali věci více dopodrobna, jiní zase uváděli informace, které bych jinde nenašla. Proto jsem využila více zdrojů, z nichž jsem vybrala informace podstatné pro naplnění mého cíle. Lze vycházet z toho, že Ludvíka viděla v chudých (ve svých klientech) Krista. To je základ všeho. Samotná Ludvíka ve své korespondenci na tento fakt odkazuje. Proto na otázku jak a v čem se její spiritualita propojila s charitativní péčí o potřebné odpovím následovně: propojila se službou, která byla součástí její spirituality zakotvené v Kristu. Na otázku, jak se propojila, odpovím službou. Na otázku, v čem se propojila, je odpověď v kontemplaci, prostřednictvím které viděla Krista v chudých. V tom zároveň inspiruje sociální práci, prostřednictvím které lze klientům dopřát o to větší úctu, důstojnost a svobodu. Autorka Majerčíková (2015, s. 55) taktéž napsala, že jakmile Ludvíka poznala Kristovy údy v osobě chudého, dala do služby celé své srdce. To bylo také klíčové pro formaci sester.

Dále je nutné říct, že její spiritualita s charitativní péčí o potřebné vychází z její odevzdanosti Bohu. I v tomto aspektu se tedy propojuje. Kdyby si stála na svém a šla si vlastní cestou, lze předpokládat, že by možná Společnost nikdy nevznikla a tolika chudým by nebylo uleveno. Jisté propojení lze vidět i v Eucharistii, prostřednictvím které se dává Ježíš lidem. Od něj Ludvíka čerpala energii a motivaci pro pokračování v nelehké službě. I ona se podle vzoru Krista dávala druhým. Obecně lze tuto propojenost vidět v lásce. Nebýt lásky, kterou ke svým klientům měla, s největší pravděpodobností by jim neposkytovala tak pečlivou a svědomitou službu. Ctnosti jsou dalším důležitým aspektem. Bez pokory by se Ludvíka jen stěží skláněla k těmto lidem, kteří se nacházeli ve spodině společnosti. Propojenost se nachází též v pokoře, a také v evangeliu, ze kterého Ludvíka čerpala inspiraci. Snažila se ho žít. Spojitost spirituality s charitativní péčí o potřebné dostala nový charakter též ve vlastní zkušenosti bolesti a utrpení Ludvíky. Po těchto zkušenostech nabyla o to větší empatii k druhým. Dále lze propojenost zpozorovat v úctě ke Kristu. Tato všechna propojení vedou ke zlepšení kvality služeb jak celé Společnosti, tak každé Dcery zvlášť. Sociální práce tak může čerpat nemalé inspirace, které

jsem blíže specifikovala v podkapitole Inspirace. Zásadní výsledky týkající se inspirace pro soudobou sociální práci jsou tyto: zaměření se na člověka, vzdělání sester, kvalita poskytovaných služeb a hodnoty Ludvíky a celé Společnosti při péči o klienty. Ludvíka předstihla svou péčí a přístupem zaměřeným na člověka svou dobu. Pochopila, že empatie je klíčem ke správné službě. Dříve se nekladl důraz na kvalitu služeb, nedbalo se v nemocnicích příliš na uspokojování duchovních potřeb. Světičky pochopila, že jestliže má druhým sloužit v křesťanském duchu a vidět v nich Krista, tak kvalita je zásadním aspektem její práce, s tím se propojuje právě vzdělanost, příprava a dobrá formace sester. Hodnoty, na kterých stavěla, jsou základními kameny dnešní sociální práce.

Nyní bych přešla k odpovědi na otázku, v čem ji spiritualita inspirovala pro službu druhým a jaké inspirativní podněty pro sociální práci její spiritualita přinesla. Z mé kompilace vychází jasně najevo, že Kristus byl hlavním středobodem její inspirace. Snažila se vidět vždy Krista v chudých. Kontemplovat ho v osobě chudého. To vedlo k tomu, že svým klientům projevovala obrovskou důstojnost, úctu, lásku a solidaritu. Viděla v nich osoby, které Bůh miluje, osoby s obrovskou hodnotou. Pro nevěřící pracovníky si stačí představit nějakého velmi důležitého člověka v osobě svého klienta. Vedla k této spiritualitě a službě celou svou Společnost. Na této bázi jejich služba fungovala. Službou v podstatě naplňovala svůj duchovní život. Služba byla modlitbou, byla určitým druhem svátosti. Její spiritualita jí pomohla zbavit se předsudků vůči svým klientům. Zanechat stigmatizaci stranou, protože Kristus byl také služebníkem. Jeho Vtělení bylo hlavním motorem její služby. Ta pak byla pokračováním spásy chudých. Dcery neměly naplňovat pouze tělesné potřeby svých klientů, ale měly se zaměřit taktéž na jejich duchovní život. Jedno nelze oddělit od druhého. Ludvíce šlo o spásu všech. Kristus sedával s hříšníky a pomáhal trpícím. To on byl jejím hlavním vzorem, kterého měly Dcery následovat. Nedbat na zevnějšek člověka, na jeho původ, rasu... V tom je pro ni spiritualita obrovskou inspirací a nelze ji oddělit od její charitativní služby. Jedno doplňuje druhé. Nelze je odloučit. Tímto zároveň inspiruje i sociální práci. Z její spirituality také vychází svoboda. Ta neměla být klientům odpírána. Sestry měly být na ně milé i přes svůj osobní nesouhlas, nebo pokud klienti nespolupracovali, jak měli, či byli na sestry nepřijemní. Rozjímání, kontemplace a modlitba byly nedílnou součástí její spirituality, prostřednictvím kterých se služba stávala službou samotnému Bohu. Pomáhá k tomu i přijímání Eucharistie. Tohoto Krista, kterého Ludvíka nosila ve svém srdci, zároveň rozjímala v druhém člověku. Spiritualita ji vedla ke ctnostem, díky kterým byla na své klienty milá, trpělivá, laskavá, neboť trpící lidé navazují na utrpení Krista. Spiritualita vedla Ludvíku k tomu, aby sloužila chudým kvalitně, aby péče Společnosti byla provedena řádně, aby se zkrátka klienti měli dobře. Kvalitní služba mohla být klientům

poskytována jen správně formovanými Dcerami. Spiritualita ji tedy vedla i k zájmu o Dcery a celou Společnost. Tím vším zároveň inspirovala sociální práci.

Pro mě osobně je Ludvíka velkou inspirací. Motivuje mě ke kvalitní péči o klienty. V životě křesťana by mělo být běžnou součástí vidění Krista v druhých. Ludvíka to dokázala uvést do praxe. Z toho pak vyplývá obrovská důstojnost, svoboda a úcta ke každému člověku, se kterým pracovník pracuje.

Přehled zkratk

C.	dopis (correspondencia)
č.	číslo
DKL	Dcery křesťanské lásky
E.	spis (escritos)
Ko	Koloským
Mk	Marek
Mt	Matouš
roč.	ročník
s.	strana
sv.	svatý, svatá

Bibliografický seznam

ALTRICHTER, Michal. 2013. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma s.r.o. ISBN 978-80-7412-132-6

Bible. *Písmo svaté Starého a Nového zákona*. 2008. Praha: Česká biblická společnost, ISBN 978-80-85810-66-0.

DODIN, André. 1997. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o.

FERRO, Marc. 2006. *Dějiny Francie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 80-7106-888-8

Formačná komisia Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul. 2012. *Duchovná formácia Lujzy de Marillac*. Formačné dni pre dcéry kresťanskej lásky, Nitra. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. Str. 1-13.

Formačná komisia Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul. 2013. *Mystika sv. Lujzy I., II.* Formačné dni pre dcéry kresťanskej lásky, Nitra. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. Str. 1-8.

GOBILLON, Nicolas. 1991. *La vida de la señorita Le Gras*. © EDITORIAL CEME Apartado 353 Salamanca. Polígono El Montalvo-Salamanca. ISBN: 84-7349-068-1

GRIFFIN, Patrick. Listopad/prosinec 2013. „*Odvaha lásky*“ u svätého Vincenta a svätej Lujzy z pohľadu charizmy. Ozveny Spoločnosti DKL. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. S. 388-403.

GUYAUT, Roger. 1995. *Vincent de Paul*. Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederik Ozanam. Nitra – Kalvária: Misijný dom Matky Božej. ISBN 80-85223-34-1

HANCE, Marie Antionette. Červenec-září 2012. *Luisa de Marillac y la espiritualidad de las Hijas de la Caridad*. Vincentiana. Congregación de la misión. Curia general, č. 3, s. 300-322.

HERRMANN, Claire. Listopad/prosinec 2010. *Pohľad viery na duchovné napredovanie Lujzy de Marillac – zakladateľky*. Ozveny Spoločnosti DKL. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. S. 427-440.

HERTLING, Ludwig. 1983. *Dejiny katolíckej cirkvi*. Cambridge (Kanada): Priatelia Dobrej knihy. ISBN 0-920150-98-5

HŮLOVÁ MAJERČÍKOVÁ, Petra. 2020. *Služba-jednotící prvek ve spiritualitě Luisy de Marillac a Vincence de Paul*. Praha (diplomová práce). Karlova univerzita, Katolická teologická fakulta, Katedra fundamentální a dogmatické teologie.

CHARPY, Elisabeth. 1988. *Contra viento y marea. Louisa de Marillac*. Paris: Compañía de las Hijas de Claridad.

CHARPY, Elisabeth. 1995. *Lujza de Marillac*. In: GUYAUT, Roger. Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederik Ozanam. Nitra – Kalvária: Misijný dom Matky Božej. ISBN 80-85223-34-1

CHARPY, Elisabeth. 1999. Spiritualita Luisy de Marillac zakladatelky Dcer křesťanské lásky. Cesta jedné ženy. Český Těšín.

CHARPY, Elisabeth. Září-říjen 2009. *Vincente de Paúl y Luisa de Marillac: una misma pasión por los pobres*. Vincentiana. Congregación de la misión. Curia general, č. 5, s. 365-368.

CHARPY, Elisabeth. Květen/červen 2013. *Cesta viery svätej Lujzy*. Ozveny Spoločnosti DKL. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. S. 210-223.

CHARPY, Elisabeth. Nedatováno. *Lujza de Marillac. Cesta svätosti*. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. Nový Bydžov: Východočeské tiskárny.

JAN XXIII., 10. října 1960. *Matka všechých. Svatá Lujza de Marillac, vdova, sa vyhlasuje za nebeskú patrónku všetkých, čo sa venujú kresťanským sociálnym dielam*. Apoštolský list. Kardinál Tardini. Úrad Verejných cirkevných záležitostí.

KADLEC, Jaroslav. 1993. *Dějiny katolické církve III*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci. ISBN 80-7067-285-4

KAŇÁK, Jan. 2015. *Postavení diskursu spirituality v sociální práci*. Sociální práce/Sociální práce, č. 4, s. 32. [online]. [cit. 14. 3. 2021]. ISSN 1805-885X. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2015-4.pdf>

MAJERČÍKOVÁ, Petra. 2015. *Vybraná témata ze spirituality Luisy de Marillac*. Praha (bakalářská práce). Karlova univerzita, Katolická teologická fakulta, Katedra fundamentální a dogmatické teologie.

MARTÍNEZ, Benito. Září-říjen 2009. *Vincente y Luisa, el paralelismo de una fidelidad creativa y audaz*. Vincentiana. Congregación de la misión. Curia general, č. 5, s. 351-361.

MARTÍNEZ, Benito. Květen/červen 2010. *Spiritualita sv. Vincenta a sv. Lujzy*. Ozveny Spoločnosti DKL. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. S. 222-231.

- MARTÍNEZ, Benito. Červenec/srpen 2011. *Svätá Lujza a formácia*. Ozveny Spoločnosti DKL. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. S. 306-330.
- MATOUŠEK, Oldřich. 2008. *Slovník sociální práce*. Portál, s. r. o., Praha. ISBN 978-80-7367-368-0
- MAUROIS, André. 1994. *Dějiny Francie*. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-098-4
- NAVRÁTIL, Pavel. 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek zeman. ISBN 80-903070-0-0
- PAGÁČOVÁ, Gabriela. 2012. *Křesťanská a sociální činnost z pohľadu Lujzy de Marillac*. Olomouc (diplomová práce). Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra pastorální a spirituální teologie.
- POLÁČEK, Klement. 1992. *Slnko prerazilo mrákavy*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, ISBN 80-85198-39-8
- PRAGER, John. Červenec-září 2012. *Vincente de Paúl: Cofundador de las Hijas de la Caridad*. Vincentiana. Congregación de la misión. Curia general, č. 3, s. 292-298.
- RICHARTZ, Alfonza. Září/říjen 2009. *Vincentská spiritualita: Po cestě s Vincentom de Paul a Lujzou de Marillac*. Ozveny Spoločnosti DKL. Pre vnútornú potrebu dcér kresťanskej lásky. S. 60-75.
- ROGERS, Carl. 1998. *Způsob bytí: klíčová témata humanistické psychologie z pohľadu jejího zakladatele*. Portál s. r. o., Praha. ISBN 80-7178-133-5
- ROMÁN, José María. 1981. *Vincente De Paúl Biografía*. 1. [online]. [cit. 4. 3. 2021]. Dostupné z: https://via.library.depaul.edu/vdpbio_roman/1
- SANTA LUISA DE MARILLAC. 1985. *Correspondencia y escritos*. Salamanca: CEME.
- SUCHOMELOVÁ, Věra. 2016. *Spirituální potřeby seniorů v sociální péči*. Sociální práce/Sociální práca, č. 5, s. 93-94. [online]. [cit. 14. 3. 2021]. ISSN 1805-885X. Dostupné z: <https://socialni prace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2016-5.pdf>
- Zákon č. 108 ze dne 14. 03. 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 37, s. 1257. [online]. [cit. 7. 4. 2021]. Dostupný také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16>